

ΥΠΟΕΡΓΟ: ΥΠΟΕΡΓΟ 2 «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ, ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗΣ, ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΙΔΙΑ ΜΕΣΑ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΔΔΑ» του Έργου SUB4. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα» με κωδικό ΟΠΣ ΤΑ 5150174 της Δράσης 16972 ΤΑΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

«ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ, ΝΕΕΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΟΔΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Κωδικός εκπαιδευτικού υλικού:

Κωδικός Πιστοποίησης προγράμματος: 918

ΥΠΟΕΡΓΟ: ΥΠΟΕΡΓΟ 2 «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ, ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗΣ, ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ - ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕ ΙΔΙΑ ΜΕΣΑ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΔΔΑ» του Έργου SUB4. Αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του Δημόσιου Τομέα» με κωδικό ΟΠΣ ΤΑ 5150174 της Δράσης 16972 ΤΑΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

«ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ, ΝΕΕΣ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΟΔΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ»

ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέλη Ομάδας

Συντονίστρια: Γεωργία-Ελένη Ντίνου

Συγγραφείς: Ευσταθία Τσαντή
Αντωνία Παππά

Αξιολογητές/τριες: Αλεξάνδρα Αυγουστάτου
Γεώργιος Μαμαγκάκης

Πίνακας περιεχομένων

Ευρετήριο πινάκων.....	5
Συντομογραφίες	6
1. Πρόλογος-Εισαγωγή.....	7
1.1. Σκοπός του εκπαιδευτικού υλικού	7
1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα	7
1.3. Δομή και σύντομη περιγραφή του υλικού που πρόκειται να αναλυθεί	7
2. Μεταρρυθμίσεις: Προϋπολογισμός επιδόσεων, νέες ταξινομήσεις προϋπολογισμού και επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων.....	9
2.1. Εισαγωγή στην ενότητα.....	9
2.2. Αρμόδιες δομές, διαδικασίες, θέματα συντονισμού, υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων και παρακολούθησης των εργασιών.....	9
2.2.1. Ο ρόλος της Διεύθυνσης Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης	9
2.3. Συνοπτική παρουσίαση της μεταρρύθμισης, ορόσημα.....	11
2.3.1. Έννοια και μορφές του προϋπολογισμού επιδόσεων	11
2.3.2. Βασικές αξίες του προϋπολογισμού επιδόσεων	12
2.3.3. Κύρια χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων	13
2.3.4. Προκλήσεις και κίνδυνοι του νέου συστήματος.....	16
2.3.5. Έννοια των ταξινομήσεων. Η ταξινόμηση βάσει Προγραμμάτων και τα στοιχεία του Προγράμματος	177
2.3.6. Στοιχοθεσία και δείκτες στον προϋπολογισμό επιδόσεων	20
2.3.7. Ανάδειξη στοιχείων (δεικτών-δράσεων) που άπτονται της περιβαλλοντικής διάστασης στην παρουσίαση του προϋπολογισμού επιδόσεων.....	22
2.4. Η λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού.....	233
2.4.1. Η έννοια της λειτουργικής ταξινόμησης και η σύνδεσή της με τη βάση Προγραμμάτων ταξινόμηση	233
2.5. Παρουσίαση του προϋπολογισμού επιδόσεων στο Κοινοβούλιο. Ανάλυση του τρόπου συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων.....	25
2.5.1. Παρουσίαση των κύριων στοιχείων που παρέχονται στο Κοινοβούλιο αναφορικά με τον προϋπολογισμό επιδόσεων.....	25
2.5.2. Ανάλυση του τρόπου συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων του προϋπολογισμού επιδόσεων.....	27
2.5.3. Επεξεργασία και αξιοποίηση των πληροφοριών στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων	28
2.6. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης	28
2.6.1. Προϋπολογισμός επιδόσεων- Το παράδειγμα του Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Αθλητισμού- Τομέας Αθλητισμού.....	28
2.7. Σύνοψη ενότητας	355
3. Επισκόπηση δαπανών και εσόδων. Μεθοδολογία, συντονισμός εργασιών και παρακολούθηση.....	366
3.1. Εισαγωγή στην ενότητα	366
3.2. Η έννοια και η χρήση της επισκόπησης δαπανών.....	366
3.3. Αναγκαιότητα και χρήση των επισκοπήσεων στην Ελλάδα.....	377
3.3.1. Μεθοδολογία και στάδια διενέργειας επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων	388
3.3.2. Ενσωμάτωση των επισκοπήσεων στη διαδικασία προϋπολογισμού. Ολιστική αντιμετώπιση στο σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων.....	411
3.3.3. Διασφάλιση ποιότητας	43
3.3.4. Προκλήσεις ή/ και δυσκολίες. Επόμενα βήματα.....	433
3.4. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης	444
3.5. Σύνοψη ενότητας	47

4. Πράσινη διάσταση του προϋπολογισμού (green budgeting). Μεθοδολογία και συντονισμός εργασιών.	48
4.1. Εισαγωγή στην ενότητα	48
4.2. Η έννοια της πράσινης διάστασης του προϋπολογισμού	48
4.3. Διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο για τον πράσινο προϋπολογισμό	50
4.4. Η εισαγωγή του πράσινου προϋπολογισμού στην Ελλάδα	52
4.4.1. Ιστορική αναδρομή και χρονοδιάγραμμα ενσωμάτωσης	52
4.4.2. Οργανωτικό σχήμα διακυβέρνησης της μεταρρύθμισης	544
4.4.3. Μεθοδολογία ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό	54
4.4.4. Ολιστική αντιμετώπιση στο σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων. Εισάγοντας «πράσινους» δείκτες.	55
4.5. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης	577
4.6. Σύνοψη ενότητας	60
5. Σύνοψη των προωθούμενων μεταρρυθμίσεων και του τρόπου συντονισμού τους.	611
5.1. Εισαγωγή στην ενότητα	611
5.2. Υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, μια συστημική προσέγγιση	611
5.3. Επόμενα βήματα-Προκλήσεις	633
5.4. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης	644
5.5. Σύνοψη ενότητας	655
6. Κατάλογος ξενόγλωσσων όρων.	676
7. Βιβλιογραφία	677
8. Ευρετήριο νομοθεσίας-Υπουργικών Αποφάσεων-Εγκυκλίων Βιβλιογραφία	679
9. Κατάλογος διαδικτυακών διευθύνσεων	70

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας 1: Λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού ΓΚ 2024 (σε χιλ. ευρώ)...24
Πίνακας 2: Προϋπολογισμός Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού.....29
Πίνακας 3: Προϋπολογισμός Προγραμμάτων Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού.....30
Πίνακας 4: Χρονοδιάγραμμα ενεργειών για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό.....53

Συντομογραφίες

ΑΑΔΕ: Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων

ΓΛΚ: Γενικό Λογιστήριο του Κράτους

ΓΔΟΥ: Γενικές Διευθύνσεις Οικονομικών Υπηρεσιών

ΔΑΔΓΚ: Διεύθυνσης Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης

ΕΦ : Ειδικός Φορέας

ΕΣΠ : Ετήσιο Σχέδιο Προγράμματος

ΜΚΔ : Μείζονα Κατηγορία Δαπάνης

ΤΑΑ: Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΦΓΚ : Φορείς Γενικής Κυβέρνησης

ΦΚΔ : Φορείς Κεντρικής Διοίκησης

1. Πρόλογος-Εισαγωγή

1.1. Σκοπός του εκπαιδευτικού υλικού

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Προϋπολογισμός επιδόσεων, νέες ταξινομήσεις προϋπολογισμού και επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης».

Στόχος είναι να δοθεί μια συνολική εικόνα για τις μεταρρυθμίσεις που υλοποιούνται από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με στόχο τη μετάβαση σε ένα νέο, σύγχρονο σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης.

Αυτές περιλαμβάνουν τον προϋπολογισμό επιδόσεων ως νέο πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης, εντός του οποίου αναπτύσσεται η ταξινόμηση βάσει προγραμμάτων αλλά και λοιπές ταξινομήσεις, όπως η λειτουργική και κατηγοριοποιήσεις, όπως η περιβαλλοντική, καθώς και τις επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων.

1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Το εκπαιδευτικό υλικό θα αποτελέσει ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη που επιφορτίζονται ή αναμένεται να επιφορτισθούν με την υλοποίηση, ανάλυση/τεκμηρίωση και παρακολούθηση δραστηριοτήτων που εμπíπτουν στο πεδίο των μεταρρυθμίσεων του προϋπολογισμού επιδόσεων, των νέων ταξινομήσεων του προϋπολογισμού και των επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων.

Ιδίως αναμένεται να υποστηρίξει στελέχη των Γενικών Διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών των Φορέων Κεντρικής Διοίκησης και των Υπηρεσιών Συντονισμού των Υπουργείων, ενώ θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο και για τα στελέχη τόσο οικονομικών Υπηρεσιών των φορέων Γενικής Κυβέρνησης όσο και Υπηρεσιών που σχεδιάζεται να παρακολουθούν ζητήματα σχετικά με τη στοχοθεσία σε επίπεδο προϋπολογισμού επιδόσεων.

1.3. Δομή και σύντομη περιγραφή του υλικού που πρόκειται να αναλυθεί

Στις ενότητες που ακολουθούν θα αναλυθεί διεξοδικά το ευρύτερο πλαίσιο υλοποίησης των παραπάνω μεταρρυθμίσεων. Συγκεκριμένα, θα παρουσιαστεί η

οργάνωση και ο συντονισμός των μεταρρυθμίσεων σε υπηρεσιακό επίπεδο και θα αναλυθούν ο ρόλος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και οι αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης που έχει την ευθύνη για την προώθηση και την υποστήριξη του συνόλου αυτών των μεταρρυθμίσεων.

Ακολούθως, θα παρουσιαστούν η έννοια και οι μορφές του προϋπολογισμού επιδόσεων, ο τρόπος υλοποίησής του στην Ελλάδα, η νέα ταξινόμηση του προϋπολογισμού και το σύνολο των στοιχείων που την τεκμηριώνουν. Ειδική αναφορά θα γίνει στην παρουσίαση των στοιχείων αυτών στο Κοινοβούλιο. Περαιτέρω, θα αναλυθεί το εργαλείο των επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων και ο ρόλος του για τη δημιουργία δημοσιονομικού χώρου. Θα ακολουθήσει η ανάλυση της ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό (Green Budgeting) και η παρουσίαση της ολιστικής προσέγγισης που ακολουθείται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

2. Μεταρρυθμίσεις: Προϋπολογισμός επιδόσεων, νέες ταξινομήσεις προϋπολογισμού και επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων.

2.1. Εισαγωγή στην ενότητα.

Στην παρούσα ενότητα, θα αναλυθεί η οργάνωση και το πλαίσιο αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών που έχει την ευθύνη για την εισαγωγή του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων. Στόχος είναι να γίνουν κατανοητές οι σχετικές έννοιες, δομές και διαδικασίες στους εκπαιδευόμενους και ιδίως σε όσους θα κληθούν να υποστηρίξουν ή να παρακολουθήσουν τις σχετικές μεταρρυθμίσεις. Με αυτό τον τρόπο προσδοκάται να ενημερωθούν προκειμένου να διευκολυνθούν στην άσκηση των καθηκόντων τους.

Θα γίνει η εννοιολογική προσέγγιση της έννοιας της επίδοσης και του προγράμματος στο νέο σύστημα με ειδική αναφορά σε θέματα στοχοθεσίας, δεικτών και ιδίως αυτών που άπτονται της περιβαλλοντικής διάστασης του προϋπολογισμού. Επιπλέον θα παρουσιαστούν συγκριτικά η ταξινόμηση βάσει προγραμμάτων και η λειτουργική.

2.2. Αρμόδιες δομές, διαδικασίες, θέματα συντονισμού, υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων και παρακολούθησης των εργασιών.

2.2.1. Ο ρόλος της Διεύθυνσης Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης

Ο ρόλος του συντονισμού των αναφερόμενων μεταρρυθμίσεων ανατέθηκε σε μια μόνιμη δομή που συστάθηκε το 2017 στη Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, τη Διεύθυνση Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης (ΔΑΔΓΚ).

Σύμφωνα με το ΠΔ 142/2017, οι επιχειρησιακοί στόχοι της Διεύθυνσης έχουν ως εξής:

- (α) Διαμόρφωση πλαισίου αξιολόγησης της απόδοσης και του αποτελέσματος των προγραμμάτων και των δράσεων της Γενικής Κυβέρνησης.
- (β) Σχεδιασμός και εισαγωγή νέων συστημάτων προϋπολογισμού και δημοσιονομικής διαχείρισης.
- (γ) Σχεδιασμός, συντονισμός, υλοποίηση και αξιολόγηση γενικών και θεματικών επισκοπήσεων δαπανών φορέων Γενικής Κυβέρνησης.

Για την εκπλήρωση των στόχων της, η Διεύθυνση Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης διαρθρώνεται σε τρία (3) Τμήματα:

- (α) Τμήμα Α - Αξιολόγησης
- (β) Τμήμα Β - Επισκόπησης Δαπανών
- (γ) Τμήμα Γ - Σχεδιασμού

Το Α΄ Τμήμα έχει την ευθύνη για τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού πλαισίου αξιολόγησης που θα υποστηρίζει το σύνολο των μεταρρυθμίσεων που υλοποιεί η Διεύθυνση. Συγκεκριμένα, οι αρμοδιότητές του αφορούν στα εξής:

- (αα) Διαμόρφωση πλαισίου αξιολόγησης της απόδοσης και του αποτελέσματος των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων της Γενικής Κυβέρνησης.
- (ββ) Δημιουργία δεικτών αποδοτικότητας.
- (γγ) Παρακολούθηση των διεθνών εξελίξεων και εναρμόνιση των διαδικασιών αξιολόγησης των προγραμμάτων και δραστηριοτήτων της Γενικής Κυβέρνησης με τα διεθνή πρότυπα.
- (δδ) Δημιουργία βάσης δεδομένων και διαμόρφωση προτύπων σε όρους προγραμμάτων για τη διευκόλυνση διεξαγωγής επισκοπήσεων δαπανών.

Το Τμήμα Β΄ είναι αρμόδιο για τις επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων και ειδικότερα:

- (αα) Τον ετήσιο προγραμματισμό επισκοπήσεων δαπανών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης.
- (ββ) Την επεξεργασία στοιχείων δαπανών των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης προς εντοπισμό περιοχών προς επισκόπηση.
- (γγ) Τη μελέτη των μεθόδων με τις οποίες γίνονται διεθνώς οι επισκοπήσεις δαπανών.
- (δδ) Την οργάνωση των επισκοπήσεων και τον συντονισμό των φορέων για την ομαλή υλοποίηση του προγράμματος επισκοπήσεων.
- (εε) Τη συνεργασία με τις Διευθύνσεις Προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης και Προγραμματισμού και Δημοσιονομικών Στοιχείων για την αξιοποίηση των συμπερασμάτων των επισκοπήσεων.

Το Τμήμα Γ΄ έχει ως κύρια αρμοδιότητα τον σχεδιασμό των νέων συστημάτων και ταξινομήσεων του προϋπολογισμού. Αναλυτικά, στις αρμοδιότητες του Τμήματος περιλαμβάνονται:

(αα) Ο σχεδιασμός προϋπολογισμού δομής προγραμμάτων στους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης.

(ββ) Η διαμόρφωση, παρακολούθηση και επικαιροποίηση χρονοδιαγράμματος εφαρμογής προϋπολογισμού προγραμμάτων.

(γγ) Ο συντονισμός των εργασιών εφαρμογής προϋπολογισμού προγραμμάτων.

(δδ) Η προώθηση προτάσεων προσαρμογής στη νέα δομή του προϋπολογισμού των διαδικασιών και των υποστηρικτικών συστημάτων κατάρτισης και εκτέλεσης του κρατικού προϋπολογισμού.

(εε) Ο σχεδιασμός και η εισαγωγή νέων συστημάτων προϋπολογισμού και δημοσιονομικής διαχείρισης.

2.3. Συνοπτική παρουσίαση της μεταρρύθμισης, ορόσημα.

2.3.1. Έννοια και μορφές του προϋπολογισμού επιδόσεων

Σύμφωνα με το σχετικό εγχειρίδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ο προϋπολογισμός επιδόσεων είναι ένας νέος τρόπος διαχείρισης του κρατικού προϋπολογισμού, με κύριο γνώμονα την επίδοση. Με τον προϋπολογισμό επιδόσεων μετατοπίζεται το επίκεντρο της προσοχής των πολιτών, των πολιτικών και των διαχειριστών δημοσίου χρήματος από τις εισροές (πόρους), στις εκροές (αποτελέσματα) και πρωταρχικό μέλημα αυτών που χαράσσουν πολιτικές γίνεται η σύνδεση των αποτελεσμάτων με τους διατιθέμενους πόρους. Εν' ολίγοις, με αυτό το σύστημα αυξάνεται η σημασία που δίνεται στην ποιότητα των αποτελεσμάτων των δημοσίων δαπανών και πλέον δεν επικεντρώνεται μόνο στο πόσο δημόσιο χρήμα δαπανάται.

Σύμφωνα με το ν.4270/2014, αρ. 56 ο κρατικός προϋπολογισμός δύναται να διαρθρωθεί σε προγράμματα που περιλαμβάνουν στοιχεία δαπανών τα οποία αντιστοιχούν σε σύνολο μέτρων που συμβάλλουν στην επίτευξη ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στόχων και αφορούν μία ή περισσότερες δημόσιες πολιτικές. Η

κατάρτιση του προϋπολογισμού με βάση τα προγράμματα, βασίζεται κυρίως στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων του κράτους και προϋποθέτει ένα αξιόπιστο και λειτουργικό σύστημα μέτρησης της αποτελεσματικότητας.

Ο προϋπολογισμός επιδόσεων αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συνόλου μεθόδων κατάρτισης προϋπολογισμού, με προσανατολισμό στα αποτελέσματα, που περιλαμβάνει τις επισκοπήσεις δαπανών (spending reviews), την κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει αποτελεσμάτων (result-based budgeting) ή βάσει τεκμηρίων (evidence-based budgeting) κλπ. Όλοι αυτοί οι όροι αναφέρονται σε διαφορετικά – αν και συχνά πολύ κοντινά – μέσα και μεθόδους για την επίδωξη ενός μοναδικού και κοινού στόχου: την επίτευξη αποτελεσμάτων.

2.3.2. Βασικές αξίες του προϋπολογισμού επιδόσεων

Σύμφωνα με το σχετικό εγχειρίδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η επίτευξη βέλτιστων επιδόσεων είναι ο πρωταρχικός στόχος και η κύρια αξία του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων. Η επίδοση (performance) μπορεί να οριστεί ως συνδυασμός αποτελεσματικότητας (επίτευξη τεθέντων στόχων) και αποδοτικότητας (βελτιστοποίηση της σχέσης πόρων / αποτελεσμάτων). Επομένως, η αποδοτικότητα – ή παραγωγικότητα – δεν είναι η μόνη αξία του προϋπολογισμού επιδόσεων: π.χ. μία δημόσια Υπηρεσία μπορεί να είναι αποδοτική – ιδίως σε περιπτώσεις όπου τα έξοδά της είναι υπό αυστηρό έλεγχο – αλλά να μην είναι επαρκώς αποτελεσματική, αν δεν επιτυγχάνει πλήρως τους στόχους της. Συνεπώς, μία Υπηρεσία που είναι μεν σε κάποιο βαθμό αποδοτική αλλά όχι επαρκώς αποτελεσματική δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως υψηλών επιδόσεων.

Περαιτέρω, ο προϋπολογισμός επιδόσεων εξυπηρετεί και μία αξία που είναι πλησιέστερη στο πεδίο της πολιτικής και της δημοκρατίας: τη διαφάνεια. Με βάση την αξία της διαφάνειας, όλα όσα σχετίζονται με τη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών, αποτελούν δημόσια πληροφορία, είτε πρόκειται για τα πραγματικά αποτελέσματα των δημοσίων υπηρεσιών – θετικά ή αρνητικά – είτε για το

πραγματικό πλήρες κόστος των δημοσίων πολιτικών, είτε για τα μακροοικονομικά ή μικροοικονομικά δεδομένα, είτε για τις εκ των προτέρων (ex-ante) αποφάσεις και σχεδιασμούς ή τα εκ των υστέρων (ex-post), επιτεύγματα και απολογισμούς. Η διαφάνεια του κρατικού προϋπολογισμού είναι κεντρικό στοιχείο της δημοκρατίας σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας της.

Συνακόλουθα, η λογοδοσία και η υπευθυνότητα είναι βασικές αξίες του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων, για όλη την έκταση του δημοσίου, τους πολιτικούς, αλλά και τους δημοσίους υπαλλήλους.

Οι δύο βασικές αξίες του προϋπολογισμού επιδόσεων – επίδοση και διαφάνεια - είναι στενά συνδεδεμένες: Η διαφάνεια υποστηρίζει την επίτευξη επιδόσεων, και, αντιστρόφως, η επίτευξη επιδόσεων απαιτεί διαφανή και αξιόπιστα δεδομένα.

2.3.3. Κύρια χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων

Σύμφωνα με το σχετικό εγχειρίδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, ο πρώτος συγκεκριμένος στόχος της κατάρτισης προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων είναι το να υποστηρίζει την ορθολογική κατανομή των διαθέσιμων πόρων σε κάθε δημόσια πολιτική. Με άλλα λόγια, να διοχετεύονται κατάλληλα οι δημόσιοι πόροι. Αυτή η λειτουργία της κατανομής επιτελείται πρωτίστως μέσω των διαδικασιών κατάρτισης και έγκρισης του προϋπολογισμού. Ωστόσο, η ορθή κατανομή των χρημάτων των φορολογουμένων δεν είναι ο μόνος στόχος του Προϋπολογισμού Επιδόσεων: χρειάζεται και «διαχείριση της επίδοσης» (performance management). Πράγματι, από τη στιγμή που οι δημόσιοι πόροι διοχετεύονται στη σωστή κατεύθυνση, πρέπει να προσπαθήσει κανείς να τους χρησιμοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Θα ήταν άσκοπο να υπάρχει σωστή κατανομή αλλά κακοδιαχείριση ή, αντιστρόφως, καλή διαχείριση πόρων εσφαλμένα κατανεμημένων. Η διαχείριση βάσει επιδόσεων διέπει και τις επιχειρησιακές αποφάσεις υλοποίησης δαπανών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι καθημερινές αγορές αγαθών και υπηρεσιών, η διαχείριση του προσωπικού, η ανάπτυξη ειδικών τομεακών δράσεων, καθώς και η υποβολή αναφορών και ο έλεγχος όλων αυτών των στοιχείων.

Η μέτρηση της επίδοσης γίνεται, συνήθως, στη βάση δεικτών, οι οποίοι υποστηρίζονται από αριθμητικά στοιχεία, που αποτυπώνουν τα πραγματικά αποτελέσματα που επετεύχθησαν με τη συγκεκριμένη δαπάνη, είτε πρόκειται για συγκεκριμένες εκροές (outputs), είτε για επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο (outcomes). Πέραν των οικονομικών τιμών, οι εκροές και οι επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο υπολογίζονται και σε άλλα στοιχεία, όπως για παράδειγμα ο αριθμός φοιτητών που αποφοίτησαν από μία σχολή, η διάρκεια νοσηλείας σε ένα νοσοκομείο ή η συχνότητα τροχαίων ατυχημάτων σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Η κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων συνδέεται με όλες τις ταξινομήσεις του προϋπολογισμού. Στα συστήματα προϋπολογισμού βάσει δαπανών / εξόδων, οι ταξινομήσεις σχεδιάζονται έτσι ώστε να απεικονίζουν την οικονομική φύση των δαπανών (μισθοδοσία, αγαθά και υπηρεσίες κλπ), ενίοτε με πολλές λεπτομέρειες. Ο προϋπολογισμός επιδόσεων στην τελική του ανάπτυξη δίνει έμφαση στην κατανομή πιστώσεων καταρχήν ανά πρόγραμμα και, συνεπώς, στη χρηματοδότηση ανά στόχο πολιτικής.

Η διαχείριση βάσει επιδόσεων συνδέεται με ένα ισχυρό πλαίσιο λογοδοσίας. Στην πλήρη εφαρμογή του συστήματος, η κατανομή των πιστώσεων ανά πρόγραμμα μπορεί να παρέχει στους διαχειριστές δημοσίου χρήματος μεγάλη διακριτική ευχέρεια στο να επιλέγουν τον βέλτιστο τρόπο χρήσης των πόρων τους. Επομένως, το κέντρο βάρους ελέγχου δύναται να μετακινηθεί από τους εκ των προτέρων (ex-ante) ελέγχους, προς τους εκ των υστέρων (ex-post) ελέγχους, καθώς οι χαλαρότεροι έλεγχοι επί των εισροών (πόρων) απαιτούν ισχυρότερους ελέγχους επί των εκροών (αποτελεσμάτων). Ως εκ τούτου, χρειάζεται ισχυρό πλαίσιο διασφάλισης της διαφάνειας και λογοδοσίας, στο οποίο ως αντίβαρο θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και σαφώς καθορισμένα κίνητρα για τους διαχειριστές.

Ο προϋπολογισμός επιδόσεων επιτρέπει την καλύτερη κατανομή του προϋπολογισμού, δηλαδή καλύτερη ιεράρχηση των δαπανών και στενότερη σύνδεση των προτεραιοτήτων του προϋπολογισμού με τις προτεραιότητες των

χρηματοδοτούμενων πολιτικών. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο προϋπολογισμός επιδόσεων υποστηρίζει και τη συνοχή στόχων / μέσων στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των πολιτικών. Συνεπώς, αν οι στόχοι είναι υπερβολικά αισιόδοξοι σε σύγκριση με τα μέσα, είτε θα πρέπει να επαναπροσδιοριστούν οι στόχοι, είτε να αυξηθούν τα μέσα. Ισχύει και το αντίστροφο, δηλαδή αν τα μέσα πλεονάζουν και οι στόχοι που τίθενται ή τα αποτελέσματα που επιδιώκονται υποεκτιμώνται, θα πρέπει αντίστοιχα να γίνουν οι κατάλληλες προσαρμογές. Αποδοτικότερη χρήση των πόρων μπορεί επίσης να επιτευχθεί με καλύτερη διαχείριση σε επιχειρησιακό επίπεδο, καλύτερη κατανομή του προσωπικού, καλύτερη αγορά αγαθών και υπηρεσιών, καλύτερη διαχείριση αποθεμάτων και περιουσιακών στοιχείων κλπ.

Σε κάθε περίπτωση, τονίζεται ότι ο προϋπολογισμός επιδόσεων δεν είναι εργαλείο περικοπής δαπανών. Αντιθέτως μάλιστα βρίσκεται στον αντίποδα των συστημάτων γενικευμένων περικοπών και εισαγωγής μέτρων που εστιάζουν αποκλειστικά στις εισροές / διατιθέμενες πιστώσεις, χωρίς να λαμβάνουν καθόλου υπ' όψιν τις εκροές/ παραγόμενο προϊόν. Το σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων δεν αποτελεί ούτε μέθοδο περιορισμού των δαπανών, ούτε μέθοδο που ευνοεί τις δαπάνες, καθώς στόχος του είναι απλώς να κάνει τη διάκριση μεταξύ «σημαντικών» και «λιγότερο σημαντικών» δαπανών. Επομένως, είναι ένα σύστημα χρήσιμο σε οποιαδήποτε δημοσιονομική συγκυρία: τόσο σε περιόδους αναπτυξιακής δημοσιονομικής πολιτικής, όσο και σε καιρούς δημοσιονομικής πίεσης.

Η κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων έχει πολλές θετικές συνέπειες και στην άσκηση δημοσιονομικής πολιτικής. Για παράδειγμα, όπως παρατηρείται σε πολλές χώρες, ο προϋπολογισμός επιδόσεων βελτιώνει τη σχέση μεταξύ Υπουργών και διαχειριστών δημοσίου χρήματος ή ευρύτερα μεταξύ πολιτικών και Δημόσιας Διοίκησης. Με την κατάρτιση προϋπολογισμού επιδόσεων οι στόχοι των δημόσιων πολιτικών είναι πιο σαφείς, η κατανομή ρόλων και ευθυνών πιο ξεκάθαρη και ο διάλογος αναφορικά με τη διαμόρφωση πολιτικών πιο τεκμηριωμένος.

Τα χαρακτηριστικά του προϋπολογισμού επιδόσεων επιτρέπουν μια πιο δυναμική και πιο συμμετοχική διαχείριση, καθώς οι στόχοι είναι πιο ξεκάθαροι και καθορίζονται από κοινού. Παράλληλα, αυτό που αναμένεται από τους διαχειριστές είναι η επίτευξη

επιδόσεων και όχι απλά η συμμόρφωση με κανόνες. Κατά συνέπεια, βελτιώνεται και η διαχείριση των ανθρωπίνων πόρων, καθώς η κατάρτιση Προϋπολογισμού Επιδόσεων οδηγεί σε αξιοποίηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ορθότερη ανάθεση καθηκόντων και αντικειμενικότερη αξιολόγηση του προσωπικού. Θα μπορούσε ακόμη και να θεωρήσει κανείς ότι, τελικά, η κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων κατά κάποιον τρόπο υποστηρίζει την προσωπική ανάπτυξη: η μεγαλύτερη ατομική διακριτική ευχέρεια δράσης, με σεβασμό πάντα στο ισχύον πλαίσιο κανόνων και η ισχυρότερη αμοιβαία εμπιστοσύνη επιτρέπουν στα άτομα να συμβάλουν περισσότερο σε συλλογικά επιτεύγματα και, τελικά, ανοίγει το δρόμο προς θέσεις εργασίας πιο ενδιαφέρουσες και ανταποδοτικές.

2.3.4. Προκλήσεις και κίνδυνοι του νέου συστήματος

Ωστόσο, όπως αναφέρεται και στο σχετικό εγχειρίδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών δεν θα πρέπει να παραλειφθεί η αναφορά και σε κάποια σημεία σχετικά με την υιοθέτηση προϋπολογισμού επιδόσεων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Ένα από αυτά είναι ο πληθωρισμός των δεικτών: Υπάρχει μία συνήθης τάση, υποκινούμενη από την επιθυμία να μετρώνται τα πάντα, να πολλαπλασιάζεται ο αριθμός των δεικτών και ο βαθμός πολυπλοκότητάς τους. Η τάση αυτή δημιουργεί πρόσθετο φόρτο εργασίας, ενώ η χρησιμότητα αυτού του πλούτου δεικτών είναι κάποιες φορές περιορισμένη. Μία τέτοια γραφειοκρατία μετρήσεων διογκώνει το πλήθος των απαιτούμενων αναφορών και καταλήγει σε κατακλυσμό δεδομένων.

Ένας άλλος κίνδυνος του συστήματος είναι να ωθήσει το προσωπικό να εργάζεται με στεγανά. Επικεντρωμένοι στην προσπάθεια επίτευξης των στόχων των δικών τους προγραμμάτων, έχει παρατηρηθεί ότι οι Υπηρεσίες και οι εργαζόμενοι τείνουν να αγνοούν τις άλλες υπηρεσιακές μονάδες. Έτσι, όμως, δυσχεραίνεται ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ τους. Αντίστοιχη δυσκολία εμφανίζεται όταν στα προγράμματα τίθενται ιδιαίτερα απαιτητικοί στόχοι και αυστηρές προτεραιότητες σε εθνικό επίπεδο, αλλά οι στόχοι αυτοί ενδέχεται να φαίνονται ασύνδετοι και αταίριαστοι στο μικρο-περιβάλλον του φορέα.

Ωστόσο, έχουν αναπτυχθεί πλέον μέθοδοι για τον περιορισμό αυτών των κινδύνων. Σε κάθε περίπτωση, όλοι όσοι εμπλέκονται στο σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων θα πρέπει να έχουν επίγνωση αυτών ώστε να εργάζονται στην κατεύθυνση της πρόληψης αυτών ή του περιορισμού της εμφάνισής τους.

2.3.5. Έννοια των ταξινομήσεων. Η ταξινόμηση βάσει Προγραμμάτων και τα στοιχεία του Προγράμματος

Σύμφωνα με τη Eurostat, το αποτέλεσμα της οργάνωσης των πληροφοριών σε κατηγορίες σύμφωνα με ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά ονομάζεται ταξινόμηση. Οι κατηγορίες θα πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες, πλήρεις και αμοιβαία αποκλειστικές. Μια ταξινόμηση περιέχει συνήθως κωδικούς (αριθμούς ή γράμματα) και μπορεί να οργανωθεί σε μια ιεραρχική ή οριζόντια δομή. Οι ταξινομήσεις μας βοηθούν να κατατάξουμε τα στοιχεία που αφορούν σε ένα συγκεκριμένο θέμα με δομημένο και ιεραρχικό τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα που συλλέγονται σχετικά με το θέμα αυτό είναι συγκρίσιμα και καλύπτουν τα ίδια πράγματα.

Στην ταξινόμηση βάσει προγραμμάτων, τα προγράμματα του προϋπολογισμού επιδόσεων απαιτείται να έχουν μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Αντανακλώντας πολιτικές με διάρκεια και σταθερότητα στο χρόνο (π.χ. πρωτοβάθμια εκπαίδευση, διασφάλιση δημόσιας υγείας κλπ), τα προγράμματα θα πρέπει να σχεδιάζονται και να διαχειρίζονται σε πολυετή προοπτική. Η πολυετής αυτή προοπτική αφορά στη δομή των προγραμμάτων και όχι απαραίτητα στον χρονικό ορίζοντα του υπό κατάρτιση προϋπολογισμού. Η σταθερότητα της δομής των προγραμμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας που απαιτεί μακροχρόνια συνεχή και συστηματική προσπάθεια.

Το πρώτο βήμα της διαδικασίας σχεδιασμού των προγραμμάτων είναι να καθοριστεί η «αρχιτεκτονική των προγραμμάτων», δηλαδή, καταρχήν, μία ιεραρχική δομή ή ταξινόμηση, η οποία στη συνέχεια θα συμπληρωθεί με τα απαραίτητα στοιχεία: την ταξινόμηση βάσει προγραμμάτων.

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, υπάρχουν πολλοί ορισμοί για την έννοια του «προγράμματος». Ενδεικτικά, αναφέρονται οι ακόλουθοι:

- Ένα πρόγραμμα αποτελεί το σύνολο των πιστώσεων που διατίθενται για την υλοποίηση μιας δράσης ή ενός συνόλου δράσεων που ανήκουν στον τομέα ευθύνης του ίδιου Υπουργείου και περιλαμβάνει τόσο τους συγκεκριμένους στόχους, που καθορίζονται με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, όσο και τα αναμενόμενα αποτελέσματα, βάσει σχετικής αξιολόγησης.
- Ένα πρόγραμμα είναι ένα σύνολο κυβερνητικών δράσεων, συναφών προς ένα συγκεκριμένο σύνολο στόχων πολιτικής. Ένα πρόγραμμα μπορεί να περιλαμβάνει διαφορετικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες ταυτόχρονα, αν και είναι πιθανό αυτές να συνδέονται μεταξύ τους.
- Ένα πρόγραμμα συνιστά ταξινόμηση της δαπάνης, με βάση ένα σύνολο εκροών / παραγόμενων αποτελεσμάτων (ή υποστηρικτικών υπηρεσιών) με έναν κοινό στόχο, ο οποίος συνδέεται συνήθως με ένα συγκεκριμένο τελικό αποτέλεσμα στο κοινωνικό σύνολο.

Όπως αναφέρεται στον τόμο του Προϋπολογισμού Επιδόσεων έτους 2024, η ταξινόμηση βάσει Προγραμμάτων στην Ελλάδα έχει διαμορφωθεί σε τρία επίπεδα ως εξής:

1. Τομέας Πολιτικής
2. Πρόγραμμα
3. Υποπρόγραμμα.

Τα δύο πρώτα επίπεδα αποτυπώνονται στον προϋπολογισμό επιδόσεων, ενώ το τρίτο παραμένει σε αυτό το στάδιο εσωτερικό πληροφοριακό επίπεδο και αναμένεται να αναπτυχθεί περαιτέρω στα επόμενα στάδια της μεταρρύθμισης και ιδίως σε αυτό της εκτέλεσης σύμφωνα με το νέο σύστημα.

Η διαμόρφωση των προγραμμάτων (β' επίπεδο της ταξινόμησης) γίνεται από τους Φορείς σε συνεργασία με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους/ Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού/ Διεύθυνση Αξιολόγησης Δράσεων

Γενικής Κυβέρνησης.

Στόχος είναι η δομή των προγραμμάτων να διατηρείται κατά το δυνατόν σταθερή, για τη βέλτιστη υποστήριξη της ιστορικότητας των αναφορών. Ο προϋπολογισμός επιδόσεων υποστηρίζει την απρόσκοπτη παρακολούθηση της πορείας ενός προγράμματος, μιας δημόσιας πολιτικής ανεξάρτητα από τον Φορέα που έχει την ευθύνη του. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι αλλαγές στη δομή και τις αρμοδιότητες των Υπουργείων δεν δρουν ανασχετικά στην ιστορικότητα της χρηματοδότησης κείριων τομέων πολιτικής, κάτι που δεν υποστηρίζεται από την παραδοσιακή αποτύπωση του προϋπολογισμού.

Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων και ειδικότερα της ταξινόμησης βάσει προγραμμάτων, ο προϋπολογισμός κάθε ΦΚΔ και της Βουλής των Ελλήνων παρουσιάζεται διαρθρωμένος κατά πρόγραμμα (ταξινόμηση κατά πρόγραμμα) / ειδικό φορέα (διοικητική ταξινόμηση) και Μείζονα Κατηγορία Δαπάνης (οικονομική ταξινόμηση). Σε κάθε πρόγραμμα απεικονίζονται όλοι οι ΕΦ που μετέχουν σε αυτό με τις αντίστοιχες δαπάνες τους.

Κάθε πρόγραμμα συνοδεύεται από το Ετήσιο Σχέδιο Προγράμματος (ΕΣΠ), το οποίο αποτελεί ένα έγγραφο στο οποίο αποτυπώνονται πληροφορίες για τη στρατηγική, τους στόχους και τα αναμενόμενα αποτελέσματα, τις κύριες εκροές, τις δραστηριότητες του προγράμματος, καθώς και τις δράσεις επισκόπησης δαπανών ή/και εσόδων στον τομέα. Περαιτέρω, περιλαμβάνονται πληροφορίες για το ανθρώπινο δυναμικό που εργάζεται για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος τόσο από τον ίδιο τον ΦΚΔ όσο και από λοιπούς Φορείς Γενικής Κυβέρνησης που δραστηριοποιούνται σε αυτό. Εάν σε ένα πρόγραμμα μετέχουν μόνο λοιποί ΦΓΚ (εκτός ΦΚΔ), καταρτίζουν αντίστοιχα ΕΣΠ.

Οι φορείς αναπτύσσουν ειδικό Πρόγραμμα Επιτελικού Συντονισμού, στο οποίο εντάσσονται οι οριζόντιες δομές/ Υπηρεσίες τους (Γραφεία Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών, Υφυπουργών, Γενικών, Ειδικών και Υπηρεσιακών Γραμματέων, Γενικές Διευθύνσεις Οικονομικών και Διοικητικών Υπηρεσιών, Διευθύνσεις Εσωτερικού Ελέγχου κλπ.) και λοιπά Τομεακά Προγράμματα. Εξαίρεση

αποτελούν η Προεδρία της Δημοκρατίας και η Βουλή των Ελλήνων που αποτυπώνουν το σύνολο της δράσης τους σε ένα Πρόγραμμα.

2.3.6. Στοχοθεσία και δείκτες στον προϋπολογισμό επιδόσεων

Σύμφωνα με τον τόμο για τον Προϋπολογισμό Επιδόσεων έτους 2024, για κάθε πρόγραμμα, αποτυπώνεται από τους φορείς ο στρατηγικός στόχος και οι επιμέρους στόχοι του, οι κύριες εκροές, αλλά και το τελικό αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Η στρατηγική και η στοχοθεσία αποτελούν πεδία στα οποία αποτυπώνονται οι κατευθύνσεις των πολιτικών που εξυπηρετεί κάθε πρόγραμμα ώστε να ανταποκριθεί στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας και του διοικητικού περιβάλλοντος. Το πεδίο αυτό επικαιροποιείται από τους φορείς κατ' έτος και οι φορείς μεριμνούν για την ευθυγράμμιση του με το Ετήσιο Σχέδιο Δράσης τους, όπου απαιτείται.

Στο πεδίο των εκροών, αποτυπώνονται τα παραγόμενα προϊόντα ή οι παρεχόμενες υπηρεσίες από τον συνδυασμό των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων που διατίθενται στο πρόγραμμα.

Όταν ένα πρόγραμμα υλοποιείται από ή με συμμετοχή λοιπών ΦΓΚ, παρουσιάζονται, κατόπιν αξιολόγησής τους από τον εποπτεύοντα ΦΚΔ, τα απαιτούμενα στοιχεία αναφορικά με τη συνεισφορά των νομικών προσώπων.

Όπως αναφέρεται και στο σχετικό εγχειρίδιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, τα αποτελέσματα ενός προγράμματος είναι είτε συγκεκριμένες εκροές/ προϊόντα (outputs) είτε επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο (outcomes). Εκροές είναι τα άμεσα αποτελέσματα της δράσης της δημόσιας υπηρεσίας, με άλλα λόγια τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που παραδίδει ένας δημόσιος φορέας σε κάποιον εξωτερικό ωφελούμενο. Οι επιπτώσεις αφορούν στον τελικό αντίκτυπο ή στην επίδραση μίας δημόσιας πολιτικής. Παρότι ενδιαφέρουν περισσότερο οι επιπτώσεις (outcomes) σε σχέση με τις εκροές (outputs), συχνά είναι ιδιαίτερα δύσκολο να προσδιορισθούν με ακρίβεια και να διαχωρισθούν από τις επιδράσεις άλλων εξωγενών παραγόντων προς την αξιολογούμενη πολιτική.

Ένα άλλο σημαντικό σημείο είναι ότι οι δείκτες θα πρέπει να χαρακτηρίζουν ή να μετρούν τον βαθμό επίτευξης κάποιου συγκεκριμένου, ορισμένου με ακρίβεια στόχου. Οι δείκτες δεν μπορούν να συνδέονται άμεσα με ένα πρόγραμμα, γενικώς, χωρίς τον προσδιορισμό ενός στόχου. Συνεπώς, αφού σχεδιαστεί η αρχιτεκτονική του προγράμματος, δεν θα πρέπει να σπεύδει κανείς αμέσως στους δείκτες του προγράμματος. Πρέπει να καθοριστούν πρώτα οι στόχοι αυτού του προγράμματος, οι οποίοι ενδεχομένως να μεταβάλλονται στην πάροδο του χρόνου. Οι δείκτες θα πρέπει να συνδέονται με τους στόχους του προγράμματος, και όχι απλώς με το ίδιο το πρόγραμμα.

Οι δείκτες μπορεί επίσης να αντικατοπτρίζουν αυτό που συμβαίνει πριν από τα αποτελέσματα, αυτό που δημιουργεί τα αποτελέσματα, δηλαδή τις δραστηριότητες που ασκεί ο φορέας και, πέραν αυτών, τους συντελεστές παραγωγής που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή αυτών των δραστηριοτήτων.

Για παράδειγμα, στο πρόγραμμα «τριτοβάθμια εκπαίδευση», αν ως εκροές του προγράμματος θεωρούνται οι «πτυχιούχοι», ως δραστηριότητες που δημιουργούν αυτή την εκροή θα μπορούσαν να θεωρηθούν ο αριθμός και η διάρκεια των προγραμμάτων σπουδών που απαιτούνται για την πιστοποίηση ενός φοιτητή και ως «συντελεστές παραγωγής» που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή αυτών των «δραστηριοτήτων» θα μπορούσαν να θεωρηθούν ο αριθμός των καθηγητών και ο χρησιμοποιούμενος εξοπλισμός.

Υπάρχουν διάφοροι τύποι δεικτών εκροών (output): δείκτες ποσότητας, δείκτες ποιότητας και δείκτες αποδοτικότητας.

- Οι ποσοτικοί δείκτες μετρούν τον όγκο υπηρεσιών / αγαθών που παρέχει ο φορέας, όπως για παράδειγμα:
 - πόσες άδειες οδήγησης εκδόθηκαν
 - πόσες γειτονιές με αυξημένα ποσοστά χρηστών ναρκωτικών ουσιών ελέγχθηκαν
 - πόσοι άποροι ηλικιωμένοι υποστηρίχθηκαν
- Οι ποιοτικοί δείκτες αντανakλούν τον βαθμό στον οποίο η υπηρεσία που

παρασχέθηκε πληροί προκαθορισμένα πρότυπα, όπως για παράδειγμα:

- χρόνος που μεσολαβεί από την άφιξη στο νοσοκομείο ως την περίθαλψη
 - μέσος χρόνος ανταπόκρισης της πυροσβεστικής υπηρεσίας σε φωτιά
 - ποσοστό χρηστών δημόσιας υπηρεσίας που δηλώνουν ικανοποιημένοι
- Οι δείκτες αποδοτικότητας αξιολογούν την αναλογία εισροών/εκροών, όπως για παράδειγμα:
 - κόστος ανά παιδικό εμβολιασμό
 - αιτήσεις συνταξιοδότησης που διεκπεραιώνει κάθε υπάλληλος
 - κόστος ανά αίτηση προξενικής θεώρησης που διεκπεραιώνεται

2.3.7 Ανάδειξη στοιχείων (δεικτών-δράσεων) που άπτονται της περιβαλλοντικής διάστασης στην παρουσίαση του προϋπολογισμού επιδόσεων.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό επιδόσεων, προκειμένου μέσα από μια ολιστική προσέγγιση να επιτευχθεί η συνεκτίμηση των κλιματικών και περιβαλλοντικών στόχων στο πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης του προϋπολογισμού και των δημόσιων οικονομικών. Για το σκοπό αυτό γίνεται ειδική αναφορά ως προς την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό, τόσο στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού όσο και στο τόμο του προϋπολογισμού επιδόσεων.

Σε αυτό το πλαίσιο, κατά την επιλογή των δεικτών λαμβάνεται μέριμνα ώστε στα ΕΣΠ να περιλαμβάνονται, όπου αυτό κρίνεται σκόπιμο και δείκτες που αναφέρονται στο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Έτσι για παράδειγμα στον τόμο του προϋπολογισμού επιδόσεων έτους 2024 περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων δείκτες που εξετάζουν:

- τη βελτίωση του ενεργειακού αποτυπώματος των Ενόπλων Δυνάμεων (ΥΕΘΑ) μέσω της βέλτιστης διαχείρισης των (παραγόμενων στις ΕΔ) στερεών και υγρών αποβλήτων (αστικά, βιοαποδομήσιμα, επικίνδυνα),
- την εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα λόγω της αύξησης χρήσης μέσων σταθερής τροχιάς (Υπ. Υποδομών και Μεταφορών) ανά έτος στην Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη [σε σχέση με το προηγούμενο έτος].

Παράλληλα για τον προϋπολογισμό των ετών 2022 και 2023 το πεδίο «Κύριες δραστηριότητες-δράσεις Προγράμματος» στα ΕΣΠ περιλάμβανε και ειδική υποενότητα με τίτλο: «εκ των οποίων δράσεις που θα συμβάλουν στη βελτίωση του θετικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος».

2.4. Η λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού

2.4.1. Η έννοια της λειτουργικής ταξινόμησης και η σύνδεσή της με τη βάση Προγραμμάτων ταξινόμηση

Σύμφωνα με το ΠΔ 54/2018, η λειτουργική ταξινόμηση καθορίζει τους τομείς ανάλωσης των δαπανών και αναπτύσσεται βάσει των αρχών που τίθενται από το Διεθνές Πρότυπο COFOG (Classification of the Functions of Government - Ταξινόμηση των Λειτουργιών των Κυβερνήσεων). Για την εξυπηρέτηση των σκοπων της λειτουργικής ταξινόμησης, στο σχέδιο λογαριασμών ενσωματώνονται δύο τουλάχιστον επίπεδα πληροφοριών.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού έτους 2023, η ανάπτυξη της νέας ταξινόμησης βάσει Προγραμμάτων και η αποτύπωση των βασικών χρηματοδοτούμενων δράσεων από κάθε πηγή, ήτοι τακτικό προϋπολογισμό, εθνικό και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των πόρων από το ΤΑΑ, αποτέλεσαν τη βάση για την ανάπτυξη των αναφορών της λειτουργικής ταξινόμησης του προϋπολογισμού, σύμφωνα με το πρότυπο CoFoG.

Σημειώνεται ότι η λειτουργική ταξινόμηση διακρίνεται από την ταξινόμηση κατά πρόγραμμα αλλά συνδέεται με αυτή όπως και με τις υπόλοιπες ταξινομήσεις του προϋπολογισμού (διοικητική, οικονομική κ.λπ.)

Η Ελλάδα παρουσίασε για πρώτη φορά το 2022 τη λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού σε πρώτο βαθμό. Από τον προϋπολογισμό οικονομικού έτους 2023, παρουσιάζεται η λειτουργική ταξινόμηση σε μεγαλύτερη ανάλυση, ήτοι στον δεύτερο βαθμό του προτύπου CoFoG. Σημειώνεται ότι η διασύνδεση της ταξινόμησης κατά

πρόγραμμα με τη λειτουργική ταξινόμηση πραγματοποιήθηκε με συνεργασία των αρμόδιων Υπηρεσιών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και του πρώην Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Πίνακας 1: Λειτουργική ταξινόμηση του προϋπολογισμού ΓΚ 2024 (σε χιλ. ευρώ)

Λειτουργία βάσει cofog	Προϋπολογισμός ΓΚ 2024 (σε χιλ. ευρώ)
01 Γενικές δημόσιες υπηρεσίες	23.894.796,44 €
01.01 Εκτελεστικά και νομοθετικά όργανα, οικονομικά και δημοσιονομικά θέματα, εξωτερικά θέματα	6.709.395,50 €
01.03 Γενικές υπηρεσίες	9.312.443,86 €
01.06 Λοιπές γενικές δημόσιες υπηρεσίες	311.963,22 €
01.07 Συναλλαγές δημόσιου χρέους	7.560.993,86 €
02 Άμυνα	4.360.203,83 €
02.01 Στρατιωτική άμυνα	4.302.196,13 €
02.03 Ξένη στρατιωτική ενίσχυση	41.088,38 €
02.05 Άμυνα (λοιπά)	16.919,32 €
03 Δημόσια τάξη και ασφάλεια	4.219.468,19 €
03.01 Αστυνομικές υπηρεσίες	2.377.365,03 €
03.02 Υπηρεσίες πυροπροστασίας	850.431,21 €
03.03 Δικαστήρια	569.802,24 €
03.04 Φυλακές	156.262,50 €
03.05 Ε&Α στον τομέα της δημόσιας τάξης και ασφάλειας	12.241,70 €
03.06 Δημόσια τάξη και ασφάλεια (λοιπά)	253.365,50 €
04 Οικονομικά θέματα	11.193.222,01 €
04.01 Γενικά οικονομικά, εμπορικά και εργασιακά θέματα	2.161.063,17 €
04.02 Γεωργία, δασονομία, αλιεία και κυνήγι	1.114.262,53 €
04.03 Καύσιμα και ενέργεια	3.657.451,71 €
04.04 Μεταλλεία, βιομηχανία και κατασκευές	29.239,20 €
04.05 Μεταφορές	2.626.249,34 €
04.06 Επικοινωνίες	528.719,11 €
04.07 Λοιποί οικονομικοί κλάδοι	192.682,50 €
04.08 Ε&Α στον τομέα των οικονομικών θεμάτων	615.975,28 €
04.09 Οικονομικά θέματα (λοιπά)	267.579,17 €
05 Περιβαλλοντική προστασία	559.734,91 €
05.01 Διαχείριση των αποβλήτων	93.046,97 €
05.02 Διαχείριση υγρών αποβλήτων	2.622,39 €
05.03 Αντιμετώπιση της ρύπανσης	149.035,63 €
05.04 Προστασία της βιοποικιλότητας και του τοπίου	294.379,71 €
05.06 Περιβαλλοντική προστασία (λοιπά)	20.650,21 €
06 Οικιστική και κοινωνική μέριμνα	380.352,41 €
06.03 Υόρευση	77.415,36 €
06.06 Στεγαστική και κοινοτική μέριμνα (λοιπά)	302.937,05 €
07 Υγεία	12.825.951,77 €
07.01 Ιατρικά προϊόντα, συσκευές και εξοπλισμός	2.549,15 €
07.02 Εξωνοσοκομειακές υπηρεσίες	1.956.371,07 €
07.03 Υπηρεσίες νοσοκομείων	10.501.399,21 €
07.04 Υπηρεσίες δημόσιας υγείας	281.150,79 €
07.06 Υγεία (λοιπά)	84.481,54 €
08 Αναψυχή, πολιτισμός και θρησκεία	1.287.755,49 €
08.01 Υπηρεσίες αναψυχής και αθλητικές υπηρεσίες	116.282,54 €
08.02 Πολιτιστικές υπηρεσίες	605.504,05 €
08.03 Ραδιοτηλεόραση και τύπος	252.501,91 €
08.04 Θρησκευτικές και λοιπές κοινοτικές υπηρεσίες	259.029,39 €
08.06 Αναψυχή, πολιτισμός και θρησκεία (λοιπά)	54.437,60 €
09 Εκπαίδευση	7.153.054,85 €
09.01 Προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	2.238.189,58 €
09.02 Δευτεροβάθμια εκπαίδευση	1.867.020,94 €
09.03 Μεταδευτεροβάθμια, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση	411.634,18 €
09.04 Τριτοβάθμια εκπαίδευση	2.128.184,39 €
09.05 Εκπαίδευση μη προσδιοριζόμενη από το επίπεδο	100.310,28 €
09.08 Εκπαίδευση (λοιπά)	407.715,47 €
10 Κοινωνική προστασία	42.348.214,41 €
10.01 Ασθένεια και αναπηρία	3.447.882,22 €
10.02 Γηραιά	24.214.182,62 €
10.03 Κληρονόμοι	5.413.241,21 €
10.04 Οικογένεια και παιδιά	2.106.342,65 €
10.05 Ανεργία	2.571.616,82 €
10.06 Στέγαση	663.226,68 €
10.07 Κοινωνικός αποκλεισμός (λοιπά)	1.212.528,83 €
10.09 Κοινωνική προστασία (λοιπά)	2.719.193,37 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	108.222.754,31 €

Πηγή: Εισηγητική Έκθεση κρατικού προϋπολογισμού 2024

Η πλήρης ανάπτυξη του νέου συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων, το οποίο είναι δυναμικό, καθώς και το νέο πληροφοριακό σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης αναμένεται να συμβάλουν σε περαιτέρω βελτίωση της παρεχόμενης πληροφόρησης σε αυτό το επίπεδο.

2.5. Παρουσίαση του προϋπολογισμού επιδόσεων στο Κοινοβούλιο. Ανάλυση του τρόπου συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων.

2.5.1. Παρουσίαση των κύριων στοιχείων που παρέχονται στο Κοινοβούλιο αναφορικά με τον προϋπολογισμό επιδόσεων.

Το Κοινοβούλιο είναι ένας από τους βασικούς αποδέκτες της πληροφορίας που παράγεται στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων. Οι βασικές αξίες του προϋπολογισμού επιδόσεων, στις οποίες, όπως προαναφέρθηκε, συγκαταλέγονται η ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας αναμένεται να υποστηρίξουν σημαντικά την ενίσχυση της ποιότητας του κοινοβουλευτικού διαλόγου για τον προϋπολογισμό. Από το 2022 και εξής που έχει εισαχθεί η παρουσίαση του προϋπολογισμού και με τη δομή προγραμμάτων και στοιχεία επίδοσης μαζί με την κατάθεση του προϋπολογισμού με την παραδοσιακή του μορφή έχει ενισχυθεί σημαντικά η παρεχόμενη πληροφορία στο Κοινοβούλιο.

Σήμερα, η παρεχόμενη πληροφορία περιλαμβάνει τα εξής:

A. Εισηγητική έκθεση του κρατικού προϋπολογισμού- Κεφάλαιο 2

- Σύνοψη της πληροφορίας που παρέχεται για κάθε πρόγραμμα, ώστε να ενημερωθούν οι ενδιαφερόμενοι βουλευτές.
- Αναφορά στους δείκτες και τον σχεδιασμό για τα επόμενα βήματα της μεταρρύθμισης.
- Διαγραμματική απεικόνιση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης του κρατικού προϋπολογισμού ανά πρόγραμμα για όλους τους φορείς κεντρικής διοίκησης.
- Διαγραμματική απεικόνιση της προϋπολογιζόμενης δαπάνης σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης ανά πρόγραμμα για όλα τα προγράμματα κάθε φορέα κεντρικής διοίκησης.
- Διαγραμματική απεικόνιση για το σύνολο των ανθρώπινων πόρων που

δραστηριοποιούνται σε κάθε πρόγραμμα φορέα κεντρικής διοίκησης.

- Πίνακα με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη κρατικού προϋπολογισμού ανά πρόγραμμα και Φορέα Κεντρικής Διοίκησης. Για κάθε πρόγραμμα παρουσιάζεται η χρηματοδότηση από τον τακτικό προϋπολογισμό, το εθνικό και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του ΠΔΕ αλλά και συνολικά.
- Πίνακα με την προϋπολογιζόμενη δαπάνη σε επίπεδο ενοποιημένης Γενικής Κυβέρνησης ανά πρόγραμμα, με διακριτή αναφορά στην καθαρή χρηματοδότηση του Προγράμματος από το Κράτος και από λοιπούς φορείς Γενικής Κυβέρνησης που δραστηριοποιούνται στο πρόγραμμα.
- Αναφορά στη διασύνδεση της ταξινόμησης βάσει προγραμμάτων με τη λειτουργική και παρουσίαση πίνακα με τη λειτουργική ταξινόμηση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης.
- Ειδική αναφορά στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό, με συνοπτική παρουσίαση της ακολουθούμενης μεθοδολογίας και παρουσίαση πίνακα με την κατηγοριοποίηση ως προς την περιβαλλοντική διάσταση όλων των προγραμμάτων των φορέων κεντρικής διοίκησης (πλην των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων).

Β. Τεύχος Προϋπολογισμός Επιδόσεων

Παρουσιάζεται η βασική μεθοδολογία και παραδοχές για την κατάρτιση του προϋπολογισμού επιδόσεων με ενσωματωμένη την περιβαλλοντική διάσταση. Δημοσιεύεται το σύνολο της πληροφορίας για την αξιολόγηση της επίδοσης για κάθε πρόγραμμα, καθώς και πίνακας προϋπολογισμού για κάθε Φορέα Κεντρικής Διοίκησης με τη βάση προγραμμάτων ταξινόμηση: Πρόγραμμα/ Ειδικός Φορέας (διοικητική ταξινόμηση)/ Μείζονα Κατηγορία Δαπάνης (οικονομική ταξινόμηση).

Γ. Συνοπτική παρουσίαση προϋπολογισμού επιδόσεων

Στόχος αυτής της παρουσίασης είναι η ενημέρωση του μη εξοικειωμένου κοινού αναφορικά με τη συνολική επιπρόσθετη πληροφορία που παρέχεται στο πλαίσιο της διαδικασίας προϋπολογισμού. Επίσης, στοχεύει στο να λειτουργήσει ως οδηγός για την παρεχόμενη πληροφορία για τους βουλευτές ώστε να μπορούν να εμβαθύνουν στη συνέχεια σε πληροφορίες ειδικά για τους τομείς πολιτικής ειδικού για αυτούς ενδιαφέροντος.

Για το 2024, σε ότι αφορά στην ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό επιδόσεων, παρουσιάζεται ενδεικτικά για δύο Υπουργεία η αξιολόγηση των χρηματοδοτούμενων δράσεων ως προς τη θετική, αρνητική, ουδέτερη ή μεικτή επίδρασή τους σε κάθε έναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους βιώσιμων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και παράδειγμα αναφορικά με την παρακολούθηση περιβαλλοντικών δεικτών στο πλαίσιο της εισαγωγής στη συζήτηση για τον κρατικό προϋπολογισμό των επιπτώσεων στο περιβάλλον, το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

2.5.2. Ανάλυση του τρόπου συλλογής και επεξεργασίας των στοιχείων του προϋπολογισμού επιδόσεων.

Τα στοιχεία του προϋπολογισμού επιδόσεων συγκεντρώνονται μέσα από τη διαδικασία συλλογής των στοιχείων στο πλαίσιο της κατάρτισης του προϋπολογισμού και με την παραδοσιακή του μορφή. Συγκεκριμένα, στην εγκύκλιο για την κατάρτιση του προϋπολογισμού εκάστου οικονομικού έτους ζητούνται όλα τα απαιτούμενα στοιχεία από τους φορείς και αναφέρεται ότι η διαμόρφωση των πινάκων με ταξινόμηση κατά πρόγραμμα καθώς και των σχετικών συνοδευτικών κειμένων και λοιπών πληροφοριακών στοιχείων πραγματοποιείται υπό την καθοδήγηση και επιμέλεια της ΔΑΔΓΚ σε βάση συνεργασίας με τους φορείς.

Τα κείμενα των Ετήσιων Σχεδίων Προγραμμάτων (ΕΣΠ) υποβάλλονται κατάλληλα επικαιροποιημένα ετησίως βάσει των σχετικών υποδειγμάτων.

Η διαμόρφωση του πίνακα με τα οικονομικά δεδομένα του προϋπολογισμού καταρτίζεται κατά Υπουργείο / Τομέα Πολιτικής και Πρόγραμμα / Υποπρόγραμμα σε διακριτά φύλλα εργασίας για τακτικό προϋπολογισμό, εθνικό, συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ και ΤΑΑ, με βάση σχετικό υπόδειγμα. Αντίστοιχα, η διαμόρφωση του πίνακα για την ενσωμάτωση της δαπάνης σε επίπεδο Νομικών Προσώπων Γενικής Κυβέρνησης κατά Τομέα Πολιτικής και Πρόγραμμα / Υποπρόγραμμα πραγματοποιείται με βάση το αντίστοιχο υπόδειγμα πίνακα. Οι πίνακες αυτοί αποτελούν τη βάση, κατόπιν σχετικής επεξεργασίας των στοιχείων που περιέχουν και για την παρουσίαση του β' βαθμού της λειτουργικής ταξινόμησης σύμφωνα με το

πρότυπο CoFoG.

Τα ΕΣΠ και οι πίνακες υποβάλλονται από τους φορείς ηλεκτρονικά στη ΔΑΔΓΚ.

2.5.3. Επεξεργασία και αξιοποίηση των πληροφοριών στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων

Στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων, τα στοιχεία που συλλέγονται από τους φορείς επεξεργάζονται από τη ΔΑΔΓΚ, συζητούνται με τους εκπροσώπους των φορέων και τα τελικά εγκεκριμένα κείμενα δημοσιεύονται ως αναλύθηκε ανωτέρω.

Κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του προϋπολογισμού, λόγω μη υποστήριξης του προϋπολογισμού επιδόσεων από πληροφοριακό σύστημα, παρακολουθούνται, σε αυτό το στάδιο της μεταρρύθμισης κυρίως τα στοιχεία επίδοσης. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην εγκύκλιο για την εκτέλεση του προϋπολογισμού, οι φορείς παρακολουθούν την πορεία επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί, μέσω των δεικτών που συμφωνήθηκαν για κάθε Ετήσιο Σχέδιο Προγράμματος (ΕΣΠ). Η παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων γίνεται σε εξαμηνιαία βάση. Οι σχετικές αναφορές αποστέλλονται στη ΔΑΔΓΚ στα εξής χρονικά διαστήματα: α) έως το τέλος του Ιουλίου του έτους αναφοράς ως ενδιάμεση ενημέρωση και β) έως το τέλος Ιανουαρίου του έτους που έπεται του έτους αναφοράς για τα ετήσια στοιχεία.

2.6. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης

2.6.1. Προϋπολογισμός επιδόσεων- Το παράδειγμα του Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Αθλητισμού- Τομέας Αθλητισμού

Η προστιθέμενη πληροφορία στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων αναδεικνύεται μέσα από τη μελέτη περίπτωσης του Τομέα Αθλητισμού του Υπουργείου Παιδείας Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.

Με βάση το υφιστάμενο σύστημα, η πληροφορία που δίνεται για την κατεύθυνση των πόρων της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού περιορίζεται στην κατανομή των προϋπολογιζόμενων δαπανών της ανά Μείζονα Κατηγορία Δαπάνης.

Πίνακας 2: Προϋπολογισμός Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού

209-0000000-Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	0021 - Παροχές σε εργαζομένους	8.302.000,00 €
"	0023 - Μεταβιβάσεις	94.013.000,00 €
"	0024 - Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.695.000,00 €
"	0031 - Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	230.000,00 €
	ΣΥΝΟΛΟ	104.240.000,00 €

Με βάση το νέο σύστημα, η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού αναπτύσσει τα εξής τρία τομεακά Προγράμματα: α) Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός Αθλητισμός, β) Άθληση για όλους, αναψυχή, αθλοτουρισμός, επιστημονική υποστήριξη και διεθνείς σχέσεις και γ) Έργα υποδομών Αθλητισμού.

Ακολουθεί ως παράδειγμα η παρουσίαση του προϋπολογισμού του τομέα Αθλητισμού με τη δομή προγραμμάτων, καθώς και το ΕΣΠ για το Πρόγραμμα Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός Αθλητισμός, όπως δημοσιεύτηκαν στον τόμο για τον προϋπολογισμό επιδόσεων 2024.

Πίνακας 3: Προϋπολογισμός Προγραμμάτων Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού

Κωδ.		Φορείς Προγράμματα		Προϋπολογισμός σε ευρώ	
Τακτικός		ΠΑΕ		Σύνολο	
Εθνικό			Συγχρηματοδοτούμενο		
08.1020.004	ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	96.200.720,00 €	0,00 €	0,00 €	96.200.720,00 €
209-0000000	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	96.200.720,00 €	0,00 €	0,00 €	96.200.720,00 €
0021	Παροχές σε εργαζομένους	4.067.980,00 €	0,00 €	0,00 €	4.067.980,00 €
0023	Μεταβιβάσεις	92.132.740,00 €	0,00 €	0,00 €	92.132.740,00 €
08.1020.005	ΑΘΛΗΣΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ, ΑΝΑΨΥΧΗ, ΑΘΛΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	2.959.520,00 €	0,00 €	0,00 €	2.959.520,00 €
209-0000000	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	2.959.520,00 €	0,00 €	0,00 €	2.959.520,00 €
0021	Παροχές σε εργαζομένους	1.079.260,00 €	0,00 €	0,00 €	1.079.260,00 €
0023	Μεταβιβάσεις	1.880.260,00 €	0,00 €	0,00 €	1.880.260,00 €
08.1020.006	ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	996.240,00 €	8.000.000,00 €	0,00 €	8.996.240,00 €
209-0000000	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	996.240,00 €	8.000.000,00 €	0,00 €	8.996.240,00 €
0021	Παροχές σε εργαζομένους	996.240,00 €	0,00 €	0,00 €	996.240,00 €
0029	Πιστώσεις υπό κατανομή	0,00 €	8.000.000,00 €	0,00 €	8.000.000,00 €
09.1020.006	ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	178.502.796,40 €	11.820.000,00 €	0,00 €	190.322.796,40 €
209-0000000	Γενική Γραμματεία Αθλητισμού	4.083.520,00 €	0,00 €	0,00 €	4.083.520,00 €
0021	Παροχές σε εργαζομένους	2.158.520,00 €	0,00 €	0,00 €	2.158.520,00 €
0024	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.695.000,00 €	0,00 €	0,00 €	1.695.000,00 €
0031	Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	230.000,00 €	0,00 €	0,00 €	230.000,00 €

08.1020.004 «Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός Αθλητισμός»

Σύνολο Ανθρώπινου Δυναμικού: 404

Φορέα/ ων Κεντρικής Διοίκησης*: 98

Λοιπών Φορέων Γενικής Κυβέρνησης*: 306

* Αναφέρονται οι Υπηρεσίες στις οποίες υπηρετεί το προσωπικό αυτό:

A. Σε Φορείς Κεντρικής Διοίκησης: Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού - Διεύθυνση Αγωνιστικού Αθλητισμού, Διεύθυνση Οικονομικής Υποστήριξης Τομέα Αθλητισμού, Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού - Διεύθυνση Άθλησης για όλους, Προβολής, Ανάπτυξης Αθλητισμού, Επιστημονικής Υποστήριξης και Διεθνών Σχέσεων.

B. Σε Λοιπούς Φορείς Γενικής Κυβέρνησης: Εθνικά Αθλητικά Κέντρα, Εθνικό Στάδιο «Καυτατζόγλειο» Θεσσαλονίκης, Εθνικό Στάδιο Ναυπάκτου «Παπαχαλαράμπειο», Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Σελίου, Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας, Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών «Σπύρος Λούης» (ΟΑΚΑ), Πανθρακικό Εθνικό Στάδιο Κομοτηνής, Πανηπειρωτικό Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Ιωαννίνων, Πανπελοποννησιακό Εθνικό Αθλητικό Κέντρο (ΠΕΑΚ) Πατρών, Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ).

Στην υλοποίηση των στόχων του Προγράμματος συμμετέχουν επιπλέον ο Εθνικός Οργανισμός Καταπολέμησης του Ντόπινγκ, το Εθνικό Σκοπευτήριο Βύρωνα και το Εθνικό Αθλητικό Προπονητικό Κέντρο Ολυμπιακού Χωριού που δεν υπάγονται στους

λοιπούς φορείς Γενικής Κυβέρνησης, πλην όμως επιχορηγούνται από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου.

Ανώτατο επίπεδο ιεραρχικής δομής που έχει την ευθύνη του Προγράμματος

Την ευθύνη υλοποίησης του Προγράμματος θα έχει η Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού.

Στρατηγικός στόχος - Στρατηγική Προγράμματος

Ενίσχυση της προόδου και βελτιστοποίηση της διοργάνωσης και λειτουργίας του ερασιτεχνικού και επαγγελματικού αθλητισμού στη χώρα.

Επιμέρους στόχοι - αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις (outcomes)

Ανάπτυξη συστήματος αξιολόγησης και χρηματοδότησης των εποπτευόμενων φορέων, επικαιροποίηση κανονισμών των εποπτευόμενων φορέων, βελτίωση του θεσμικού πλαισίου και της αποτελεσματικότητας των οργάνων στην αντιμετώπιση της βίας στον επαγγελματικό αθλητισμό, βελτίωση θεσμικού και εφαρμοστικού πλαισίου για θέματα χειραγώγησης αγώνων.

Κύριες εκροές / προϊόντα (outputs)

Προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι, ετήσια χαρτογράφηση των φαινομένων βίας στα γήπεδα.

Κύριες δραστηριότητες - Δράσεις Προγράμματος

Περιλαμβάνονται δράσεις που αφορούν στον ερασιτεχνικό αθλητισμό, όπως η ανάπτυξη κριτηρίων αξιολόγησης και χρηματοδότησης και η καταγραφή του συνόλου των υφιστάμενων κανονισμών. Δράσεις που αφορούν στον επαγγελματικό αθλητισμό, όπως η προώθηση μέτρων ενίσχυσης του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου και βελτίωσης του πλαισίου συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων στην αντιμετώπιση της βίας, καθώς και στη λειτουργία Εθνικής Πλατφόρμας Αθλητικής Ακεραιότητας.

Λοιποί Φορείς Γενικής Κυβέρνησης που δραστηριοποιούνται στο Πρόγραμμα

Εθνικά Αθλητικά Κέντρα, Εθνικό Στάδιο «Καυτατζόγλειο» Θεσσαλονίκης, Εθνικό Στάδιο Ναυπάκτου «Παπαχαράλαμπειο», Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Σελίου, Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Βασιλίτσας, Ολυμπιακό Αθλητικό Κέντρο Αθηνών «Σπύρος Λούης» (ΟΑΚΑ), Πανθρακικό Εθνικό Στάδιο Κομοτηνής, Πανεπιστημιακό Εθνικό Αθλητικό Κέντρο Ιωαννίνων, Πανεπιστημιακό Εθνικό Αθλητικό Κέντρο (ΠΕΑΚ) Πατρών, Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας (ΣΕΦ).

Επισκόπηση δαπανών

Αξιολόγηση επιχορηγήσεων και δαπανών εποπτευόμενων φορέων στον τομέα του αθλητισμού, δυνατότητες ανάπτυξης των εσόδων τους, δημιουργία κριτηρίων για επιχορηγήσεις των ομοσπονδιών.

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης			
Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Διεύθυνση Αγωνιστικού Αθλητισμού		
Στόχος	Καθορισμός μεγέθους αγωνιστικής αθλητικής δραστηριότητας.		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Ο αριθμός ενεργών αθλητών στις αθλητικές ομοσπονδίες (ετήσιες ανανεώσεις δελτίων).		
Ανάλυση Δείκτη	Ο δείκτης θα αποτυπώνει ποσοτικά το σύνολο των αθλητών που μετέχουν μέσω των αναγνωρισμένων ομοσπονδιών στην αθλητική δραστηριότητα της χώρας. Τα δεδομένα θα αντλούνται από το σύστημα αξιολόγησης «ΧΙΛΩΝ», το οποίο ήδη λειτουργεί από το 2020 και στο μέλλον θα τροφοδοτείται και από το Μητρώο Αθλητικών Φορέων, το οποίο θα ολοκληρωθεί εντός του 2023 σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης.		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024

		375.000	400.000	400.000	420.000
Συχνότητα Παρακολούθησης		Εξαμηνιαία			
Μονάδα μέτρησης		Απόλυτη τιμή (αριθμός αθλητών)			

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής		Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού			
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη		Διεύθυνση Αγωνιστικού Αθλητισμού			
Στόχος		Καθορισμός δραστηριότητας των αθλητικών ομοσπονδιών στις κατηγορίες «ανάπτυξης».			
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος		Ο αριθμός των αθλητών κατηγοριών εφήβων/ νεανίδων και νεότεροι που συμμετέχουν στα Πανελλήνια πρωταθλήματα.			
Ανάλυση Δείκτη		Ο δείκτης θα αποτυπώνει με ποσοτικά δεδομένα τη δραστηριότητα στις κατηγορίες «ανάπτυξης» του Ελληνικού αθλητισμού, ένα πολύ κρίσιμο μέγεθος για την αθλητική πολιτική. Πηγή του θα είναι τα στοιχεία σε αυτό το στάδιο τα δεδομένα με τα οποία τροφοδοτούν οι ομοσπονδίες το Πρόγραμμα «ΧΙΛΩΝ» και αργότερα το Μητρώο Αθλητικών Φορέων, το οποίο θα ολοκληρωθεί εντός του 2023 σε συνεργασία με το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης.			
	Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024	
	110.000	120.000	120.000	130.000	
Συχνότητα Παρακολούθησης		Εξαμηνιαία			
Μονάδα μέτρησης		Απόλυτη τιμή (αριθμός αθλητών)			

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής		Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού			
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη		Διεύθυνση Αγωνιστικού Αθλητισμού			
Στόχος		Καθορισμός διεθνούς δραστηριότητας των αθλητικών ομοσπονδιών.			
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος		Ο αριθμός των Ελλήνων αθλητών που συμμετέχουν σε επίσημες διεθνείς αθλητικές διοργανώσεις (π.χ. παγκόσμια, ευρωπαϊκά πρωταθλήματα).			
Ανάλυση Δείκτη		Ο δείκτης θα αποτυπώνει με ποσοτικά δεδομένα τη διεθνή δραστηριότητα και την εξωστρέφεια του Ελληνικού αθλητισμού μέσω των συμμετοχών Ελλήνων αθλητών σε επίσημες διεθνείς διοργανώσεις. Πηγή του θα είναι σε αυτό στάδιο τα δεδομένα με τα οποία τροφοδοτούν οι ομοσπονδίες το Πρόγραμμα «ΧΙΛΩΝ».			
	Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024	
	5.300	5.500	5.500	5.600	
Συχνότητα Παρακολούθησης		Εξαμηνιαία			
Μονάδα μέτρησης		Απόλυτη τιμή (αριθμός αθλητών)			

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Διεύθυνση Αγωνιστικού Αθλητισμού		
Στόχος	Καθορισμός Διακρίσεων των Αθλητικών Ομοσπονδιών.		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Η συνολική βαθμολογία για τις διεθνείς διακρίσεις των Ελλήνων αθλητών μέσα από το σύστημα «ΧΙΛΩΝ».		
Ανάλυση Δείκτη	Ο συγκεκριμένος δείκτης είναι ένας σύνθετος δείκτης ο οποίος υπολογίζεται για κάθε ομοσπονδία ανάλογα με το ύψος της διάκρισης και τη σημαντικότητα των διεθνών αγώνων στις οποίες επιτυγχάνεται. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ανά ομοσπονδία από το Πρόγραμμα «ΧΙΛΩΝ» και θα αθροίζεται για όλες τις ομοσπονδίες. Είναι ένα κριτήριο διεθνούς ανταγωνιστικότητας και αξιολόγησης της διεθνούς εικόνας της χώρας μας στον αθλητικό τομέα.		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024
15.000	15.500	15.800	16.000
Συχνότητα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία		
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτη τιμή (αριθμός διακρίσεων)		

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Διεύθυνση Αγωνιστικού Αθλητισμού		
Στόχος	Καθορισμός Μεγέθους Δραστηριοτήτων των Αθλητικών Ομοσπονδιών.		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Ο αριθμός των προπονητών με άδεια άσκησης επαγγέλματος που δραστηριοποιούνται στα σωματεία το συγκεκριμένο έτος.		
Ανάλυση Δείκτη	Ο δείκτης θα αποτυπώνει ένα ακόμα στοιχείο μεγέθους και δραστηριότητας του ελληνικού αγωνιστικού αθλητισμού. Πηγή του θα είναι το Μητρώο Αθλητικών Φορέων.		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024
5.030	5.300	5.400	5.800
Συχνότητα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία		
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτη τιμή (αριθμός προπονητών)		

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Διεύθυνση Οικονομικής Υποστήριξης Τομέα Αθλητισμού		
Στόχος	Καθορισμός Δραστηριοτήτων Αθλητικών Εγκαταστάσεων.		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Ο αριθμός των σωματείων που κάνουν χρήση των εθνικών αθλητικών εγκαταστάσεων.		
Ανάλυση Δείκτη	Ο δείκτης θα αποτυπώνει τον συνολικό αριθμό αθλητικών σωματείων που κάνουν χρήση των εθνικών αθλητικών εγκαταστάσεων με οποιοδήποτε τρόπο (προπονήσεις ή αγώνες). Είναι ένας δείκτης που προσδιορίζει τη χρήση των αθλητικών εγκαταστάσεων για τον αγωνιστικό αθλητισμό. Πηγή των πληροφοριών θα είναι τα ίδια τα Εθνικά Αθλητικά Κέντρα (ΕΑΚ).		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024
300	430	450	480
Συχνότητα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία		
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτη τιμή (αριθμός σωματείων)		

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενική Διεύθυνση Οργάνωσης Αθλητισμού.		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Διεύθυνση Οικονομικής Υποστήριξης Τομέα Αθλητισμού		
Στόχος	Καθορισμός Δραστηριοτήτων Αθλητικών Εγκαταστάσεων.		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Ο αριθμός των αθλητομερών που κάνουν χρήση των εθνικών αθλητικών εγκαταστάσεων οι εθνικές ομάδες.		
Ανάλυση Δείκτη	<p>Ο δείκτης θα αποτυπώνει τη χρήση των αθλητικών εγκαταστάσεων από τις εθνικές ομάδες είτε για προπονήσεις είτε για αγώνες. Είναι ένας δείκτης που προσδιορίζει τη χρήση των αθλητικών εγκαταστάσεων για τον υψηλό αγωνιστικό αθλητισμό. Πηγή των πληροφοριών θα είναι τα ίδια τα Εθνικά Αθλητικά Κέντρα (ΕΑΚ). Προκύπτει ως το άθροισμα ημερών προετοιμασίας των εθνικών ομάδων στα Ε.Α. Κέντρα για τις ομοσπονδίες που τα χρησιμοποιούν.</p> <p>Ο δείκτης προκύπτει ως το άθροισμα ημερών προετοιμασίας επί αριθμό αθλητών για τις ομοσπονδίες που κάνουν χρήση των Ε.Α. Κέντρων με τις εθνικές τους ομάδες.</p> <p>Η τιμή στόχος έτους 2023 είχε υπολογιστεί ως το άθροισμα των ημερών προετοιμασίας κατά τις οποίες οι Ομοσπονδίες (και όχι ο αριθμός των αθλητών) χρησιμοποιούσαν τα ΕΑΚ (είτε με έναν αθλητή είτε με 50 κάθε ημέρα για τις εθνικές τους ομάδες).</p> <p>Στο εξής ο δείκτης θα παρακολουθεί αριθμό αθλητών και όχι Ομοσπονδιών.</p>		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024
1.200	1.500	28.000	30.000
Συχνότητα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία		
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτη τιμή (ημέρες)		

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενικός Γραμματέας Αθλητισμού		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Διεύθυνση Άθλησης για όλους, Προβολής, Ανάπτυξης Αθλητισμού, Επιστημονικής Υποστήριξης και Διεθνών Σχέσεων		
Στόχος	Αντιμετώπιση περιστατικών ντόπινγκ στον αθλητισμό.		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Αριθμός ελέγχων ντόπινγκ που πραγματοποιήθηκαν από τον Εθνικό Οργανισμό Καταπολέμησης Ντόπινγκ (ΕΟΚΑΝ).		
Ανάλυση Δείκτη	Ο δείκτης αυτός αποτυπώνει τον συνολικό ετήσιο αριθμό ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν από τον ΕΟΚΑΝ στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του φαινομένου με βάση τα διεθνή πρότυπα που τίθενται από τον WADA.		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024
867	1.200	1.300	1.800
Συχνότητα Παρακολούθησης	Εξαμηνιαία		
Μονάδα μέτρησης	Απόλυτη τιμή (έλεγχοι ντόπινγκ)		

Η παραπάνω παρουσίαση αναδεικνύει πόσο ο προϋπολογισμός επιδόσεων ακόμα και στο πρώτο στάδιο μετάβασης στο νέο σύστημα μπορεί να υποστηρίξει τη διαδικασία λήψης αποφάσεων κατανομής των πόρων, καθόσον η οικονομική πληροφορία ενισχύεται με πληροφόρηση για το πού αυτοί κατευθύνονται και με τι στοχευόμενο αποτέλεσμα.

2.7. Σύνοψη ενότητας

Στην παρούσα διδακτική ενότητα παρουσιάστηκε το θεωρητικό πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων και η εφαρμογή του στην Ελλάδα. Αναλύθηκαν οι δομές που έχουν την ευθύνη εισαγωγής του, οι προκλήσεις και τα πλεονεκτήματα που συνδέονται με αυτό το σύστημα προϋπολογισμού. Η ανάλυση υποστηρίχθηκε από αναφορά σε συγκεκριμένα παραδείγματα και μελέτη περίπτωσης.

3. Επισκόπηση δαπανών και εσόδων. Μεθοδολογία, συντονισμός εργασιών και παρακολούθηση.

3.1. Εισαγωγή στην ενότητα

Στην παρούσα ενότητα θα αναλυθεί η έννοια, η μεθοδολογία, ο συντονισμός και η παρακολούθηση εργασιών για την επισκόπηση δαπανών. Η σημασία του εργαλείου αυτού έχει αναδειχθεί σε πολλές χώρες της ΕΕ, όπως και στη χώρα μας, ιδίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης. Στόχος είναι να γίνουν κατανοητές οι σχετικές έννοιες και διαδικασίες στους εκπαιδευόμενους και ιδίως σε όσους θα κληθούν να υποστηρίξουν ή να παρακολουθήσουν τις σχετικές μεταρρυθμίσεις. Με αυτό τον τρόπο προσδοκάται να ενημερωθούν προκειμένου να διευκολυνθούν στην άσκηση των καθηκόντων τους.

3.2. Η έννοια και η χρήση της επισκόπησης δαπανών.

Η επισκόπηση δαπανών και εσόδων ή επισκόπηση δραστηριοτήτων ή απλά, όπως συχνότερα απαντάται, η επισκόπηση δαπανών (spending review) αναφέρεται σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ στη διαδικασία εξέτασης της λειτουργίας των φορέων προκειμένου να εντοπιστούν περιοχές δραστηριότητας όπου η αναπροσαρμογή της διαχείρισής τους μπορεί να οδηγήσει στην επίτευξη πρόσθετου δημοσιονομικού χώρου ή/ και σημαντική βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών/ αγαθών ή/και δικαιότερη/ βέλτιστη διανομή δημόσιων αγαθών/ υπηρεσιών. Ακολουθούνται από σχετικές διαδικασίες ανάληψης δράσης από τις αρμόδιες Υπηρεσίες, παρακολούθησης των σχετικών διαδικασιών και των αποτελεσμάτων τους, καθώς και ανάληψης διορθωτικών μέτρων, όπου αυτό απαιτείται.

Σύμφωνα με ορισμό της ΕΕ (discussion paper 135,2020) πρόκειται για διαδικασία εντοπισμού και στάθμισης επιλογών εξοικονόμησης με βάση τον συστηματικό έλεγχο των δαπανών.

Οι επισκοπήσεις δαπανών διακρίνονται σε τομεακές (sectoral), για παράδειγμα επικεντρωμένες στον τομέα της υγείας ή της παιδείας και καθολικές (comprehensive) δηλαδή με κάλυψη στο σύνολο της Κεντρικής Διοίκησης ή της Γενικής Κυβέρνησης, ενώ παράλληλα διακρίνονται και οι πράσινες επισκοπήσεις δαπανών που σχετίζονται άμεσα και με περιβαλλοντικές (θετικές ή αρνητικές) επιπτώσεις στην (ανα)κατανομή των πόρων.

3.3. Αναγκαιότητα και χρήση των επισκοπήσεων στην Ελλάδα.

Με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ, πριν την παγκόσμια οικονομική κρίση οι επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων αποτελούσαν ένα περιορισμένης χρήσης εργαλείο για τις περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ εκτός από την Ολλανδία, τη Δανία και τη Φινλανδία. Σε μικρότερη έκταση το χρησιμοποιούσαν το Ηνωμένο Βασίλειο και η Αυστραλία. Το 2011 οι χώρες που το χρησιμοποίησαν ανήλθαν σε 16 και το 2016 σε 23, ενώ με βάση αντίστοιχα στοιχεία για το 2020 διαπιστώνεται ότι το εργαλείο αυτό χρησιμοποιήθηκε ή σχεδιάστηκε να εφαρμοστεί για το μεγαλύτερο μέρος των χωρών της Β. Αμερικής, της Ευρώπης και της Αυστραλίας.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αυτή προωθεί ενεργά την αξιοποίηση της επισκόπησης δαπανών και δραστηριοτήτων στα κράτη μέλη και παρέχει σχετική τεχνική βοήθεια. Παραδοσιακά συστήματα προϋπολογισμού τείνουν να θεωρούν δεδομένες τις δαπάνες προηγούμενων ετών, καθώς και τις διαδικασίες που ακολουθούνται και περιλαμβάνουν συγκεκριμένες προσαρμογές βάσει ειδικών μέτρων, γεγονότων ή νέων πολιτικών (π.χ. νομοθεσία για την κατάργηση μιας παροχής που χρηματοδοτείται από ΦΓΚ ή δημιουργία ενός νέου φορέα). Η επισκόπηση επανεξετάζει τις δαπάνες και θέτει υπό ερώτημα τη συχνά παρατηρούμενη τάση διατήρησης υφιστάμενων διαδικασιών από τους ΦΓΚ ενώ εγείρει και ζητήματα αποτελεσματικής χρήσης των πόρων, καθόσον συχνά διαπιστώνεται ότι στο πλαίσιο κατάρτισης του προϋπολογισμού δίνεται έμφαση από τους ΦΓΚ στην ανάγκη για πρόσθετους πόρους ή έστω τη διατήρηση των υφιστάμενων πόρων και λιγότερο στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας.

Στην Ελλάδα επισκοπήσεις δαπανών διεξάγονται από το 2012. Την περίοδο 2012-2016, κυρίως για την επίτευξη εξοικονομήσεων και τη δημιουργία πρόσθετου δημοσιονομικού χώρου προκειμένου να δημιουργηθούν δυνατότητες χρηματοδότησης νέων πολιτικών, όπως για παράδειγμα χρηματοδότηση δράσεων κοινωνικής πολιτικής κατά τη διάρκεια της κρίσης. Από το 2016, άρχισε στη διαδικασία αυτή να ενσωματώνεται και η εξέταση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών. Από το 2018, σημαντικό μέρος του δημοσιονομικού χώρου παραμένει στο φορέα που τον δημιουργεί, ως κίνητρο για τους φορείς προκειμένου να συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία. Σημειώνεται ότι κατά τα έτη 2014 και 2018 διενεργήθηκαν τομεακές επισκοπήσεις, ενώ κατά τα έτη 2012, 2016, 2017 και 2019 έως και 2024 καθολικές επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων.

Σύμφωνα με τον τόμο του προϋπολογισμού επιδόσεων έτους 2024, οι δράσεις επισκόπησης δαπανών και εσόδων αποτελούν κύριο δημοσιονομικό εργαλείο στην κατεύθυνση της αποτελεσματικότερης χρήσης των διαθέσιμων πόρων από πλευράς των Υπουργείων και των λοιπών φορέων Γενικής Κυβέρνησης, αλλά και της δημιουργίας δημοσιονομικού χώρου μέσα από αναπτυξιακού/ επενδυτικού τύπου παρεμβάσεις με αποδόσεις που αντανακλώνται σε αύξηση των δημοσίων εσόδων. Αυξημένη βαρύτητα δίνεται σε διαρθρωτικού τύπου παρεμβάσεις που αναμένεται να οδηγήσουν σε αποτελεσματικότερη κρατική λειτουργία και ποιοτικότερη παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες, με παράλληλη εξοικονόμηση πόρων.

3.3.1. Μεθοδολογία και στάδια διενέργειας επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων

Η ΔΑΔΓΚ προχώρησε στον σχεδιασμό της μεθοδολογίας για τη διενέργεια των επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων, αφού μελέτησε διεθνείς καλές πρακτικές, με την υποστήριξη και της ΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό, τα στάδια διενέργειας των επισκοπήσεων δαπανών περιλαμβάνουν:

- α. τον καθορισμό του πλαισίου για τη διενέργεια επισκόπησης δαπανών (ποιοι συμμετέχουν στη διαδικασία, με ποιους κανόνες και με ποιο ρόλο/τρόπο),
- β. Τον καθορισμό των κύριων παραμέτρων επί της διαδικασίας. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η εφαρμογή συγκεκριμένων κανόνων και η λήψη αποφάσεων σε συνεννόηση με την πολιτική ηγεσία για συγκεκριμένους στόχους ή θέματα που προκρίνεται να εξεταστούν ή να εξαιρεθούν, π.χ. εξαίρεση κοινωνικά ευαίσθητων κατηγοριών δαπανών ή επιβολής νέων φόρων από τη διαδικασία, η χρονική αλληλουχία των διαδικασιών κ.λπ.,
- γ. Ο προσδιορισμός επιλογών δημιουργίας δημοσιονομικού χώρου/ αποδοτικότητας,
- δ. Η λήψη οριστικών αποφάσεων επί των επιλογών για τα δράσεις που θα προκριθούν,
- ε. Η παρακολούθηση των δράσεων που έχουν επιλεγεί και
- στ. Η λήψη διορθωτικών κινήσεων, όταν αυτό απαιτείται.

Η διαδικασία αυτή προωθεί μία διαφορετική προσέγγιση επί της διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών, με πρωταγωνιστή τις ΓΔΟΥ και τις Οικονομικές Υπηρεσίες των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, διαδικασία που δεν περιορίζεται στην απλή παρακολούθηση πιστώσεων και χρηματοροών αλλά υποστηρίζει μια ολιστική προσέγγιση με επίκεντρο την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα στη χρήση των δημοσίων πόρων. Για τον επιτυχή σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων αυτών, είναι απαραίτητη η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων Υπηρεσιών και όχι μόνο των οικονομικών.

Για τις δράσεις που επιλέγονται θα πρέπει να προσδιορισθεί ο δημοσιονομικός χώρος που τυχόν προβλέπεται να δημιουργηθεί. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να γίνεται μια αρχική πρόβλεψη των απαιτούμενων πιστώσεων ή των αναμενόμενων εσόδων που αφορούν στις σχετικές δράσεις για το έτος προϋπολογισμού - ή τυχόν μεγαλύτερη χρονική περίοδο που καθορίζεται σε συνεννόηση με τη ΔΑΔΓΚ - (σενάριο βάσης) και μια αντίστοιχη πρόβλεψη (σενάριο με παρεμβάσεις) για το πώς θα διαμορφωθούν οι πιστώσεις/ δαπάνες και τα έσοδα αυτά εφόσον γίνουν οι απαιτούμενες ενέργειες. Η διαφορά μεταξύ των δύο σεναρίων προσδιορίζει το ύψος του δημοσιονομικού χώρου που αναμένεται να δημιουργηθεί. Παράλληλα, θα πρέπει να σχεδιάζεται και να αποτυπώνεται όπου απαιτείται ένα αναλυτικό πλάνο αναγκαιών

ενεργειών για την επίτευξη της επιθυμητής απόδοσης. Στο πλάνο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνονται και τυχόν απαιτούμενα χρονικά ορόσημα (milestones) για την καλύτερη παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των ενεργειών.

Το επόμενο στάδιο αφορά στη συστηματική παρακολούθηση της εκτέλεσης των προβλεπόμενων ενεργειών και δραστηριοτήτων και στην εκτίμηση των οικονομικών ή/ και ποιοτικών τους αποτελεσμάτων.

Ακολουθεί η αποτίμηση του οικονομικού και ποιοτικού αποτελέσματος και η ανάληψη διορθωτικών κινήσεων, όπου αυτό απαιτείται. Αναλυτικότερα, οι ενέργειες που ακολουθούνται αφορούν:

Αρχικά, στη λήψη, ως πρώτο βήμα, γενικών κατευθύνσεων σχετικά με τις συνολικές δημοσιονομικές προτεραιότητες και ιδίως στον προσδιορισμό του εάν στοχεύεται συγκεκριμένος ποσοτικά προσδιορισμένος δημοσιονομικός χώρος και πόσο δεσμευτική είναι η επίτευξή του. Παράλληλα, γίνεται και ο προσδιορισμός τυχόν άλλων πολιτικών ή στρατηγικών προτεραιοτήτων της Κυβέρνησης.

Το δεύτερο βήμα αναφέρεται σε έναν αρχικό έλεγχο από τη ΔΑΔΓΚ για ορισμένα βασικά δεδομένα ανά τομέα, ανά υπουργείο ή ανά φορέα, όπως:

- η δομή, το οργανόγραμμα και οι βασικοί νόμοι που διέπουν τη λειτουργία του Υπουργείου, τη συγκεκριμένη δράση που εξετάζεται κ.λπ.
- οι κύριες πολιτικές προτεραιότητες που έχουν ανακοινωθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο ανά τομέα
- οι κύριες οικονομικές παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη και
- τα επιχειρησιακά σχέδια των εποπτευόμενων φορέων εάν υπάρχουν.

Το τρίτο βήμα περιλαμβάνει εκτεταμένες συζητήσεις μεταξύ των μελών που μετέχουν στο πλαίσιο των διυπουργικών επιτροπών συνεργασίας για τις επισκοπήσεις. Η ανωτέρω προεργασία (δεύτερο βήμα) συχνά αποτελεί τη βάση της συζήτησης, όμως η θεματολογία ενδέχεται να διευρυνθεί λαμβάνοντας υπόψη τυχόν πρόσθετα δεδομένα, καθώς και την άποψη που εκφράζεται από όσους συμμετέχουν ενεργά στις προτεινόμενες δράσεις ή μεταρρυθμίσεις.

Ακολουθούν οι οριστικές αποφάσεις που περιλαμβάνουν τον καθορισμό τυχόν στόχων εξοικονόμησης, αύξησης εσόδων ή βελτίωσης της αποτελεσματικότητας. Οι συζητήσεις οδηγούν, επίσης, σε μια κοινή αντίληψη σχετικά με τις κύριες δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν και έναν οδικό χάρτη δράσεων, συμπεριλαμβανομένων των επικαιροποιήσεων της νομοθεσίας εάν τούτο είναι απαραίτητο. Καθορίζονται στόχοι, δείκτες με συγκεκριμένες επιδιωκόμενες τιμές και προσδιορισμός χρονοδιαγράμματος για την υποστήριξη της παρακολούθησης της ορθής και έγκαιρης εφαρμογής της δράσης.

Το τέταρτο βήμα είναι η συμπερίληψη των αποφάσεων σε έγγραφα, όπως πίνακες που προβλέπονται στην εγκύκλιο κατάρτισης του προϋπολογισμού, μνημόνια συμφωνίας μεταξύ του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου για τις δράσεις επισκόπησης Υπουργείου κ..λπ.

Τα ανωτέρω αποτελούν τη βάση για την παρακολούθηση της φάσης υλοποίησης που ακολουθεί (πέμπτο βήμα). Απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθή παρακολούθηση της εκτέλεσης είναι η εσωτερική οργάνωση και συστηματική επικοινωνία μεταξύ όλων των Υπηρεσιών που χειρίζονται θέματα που αφορούν στην υλοποίηση των δράσεων αυτών. Για τον σκοπό της παρακολούθησης της υλοποίησης των δράσεων έχουν αναπτυχθεί συγκεκριμένα πρότυπα πινάκων που περιλαμβάνονται στην εγκύκλιο παρακολούθησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Εφόσον διαπιστωθεί μερική ή πλήρης αδυναμία επίτευξης των στόχων ή του χρονοδιαγράμματος, συζητούνται οι λόγοι και ενδέχεται να αποφασιστούν διορθωτικές ενέργειες ή τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος.

3.3.2. Ενσωμάτωση των επισκοπήσεων στη διαδικασία προϋπολογισμού.

Ολιστική αντιμετώπιση στο σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων.

Όπως προκύπτει και από τα ανωτέρω, οι επισκοπήσεις δαπανών και εσόδων, όπως και οι υπόλοιπες υπό εξέταση μεταρρυθμίσεις, αντιμετωπίζονται ολιστικά με στόχο την ομαλή ενσωμάτωσή τους στην ευρύτερη διαδικασία κατάρτισης και

παρακολούθησης του προϋπολογισμού, όπως αυτή συντονίζεται από τη Γ.Δ. Δημοσιονομικής Πολιτικής και Προϋπολογισμού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Καταρχήν, οι οδηγίες που αφορούν στην καταγραφή και ποσοτικοποίηση των προτάσεων των δράσεων των Φορέων περιλαμβάνονται στην εγκύκλιο κατάρτισης του προϋπολογισμού και ζητείται από τις ΓΔΟΥ να τις υποβάλουν ως 31/8 εκάστου έτους για το Υπουργείο και τους ΦΓΚ αρμοδιότητάς τους. Αντίστοιχα, οδηγίες που αφορούν στην παρακολούθηση των δράσεων αυτών περιλαμβάνονται στην εγκύκλιο παρακολούθησης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Παράλληλα, οι κύριες αποφάσεις ή κατευθύνσεις που αφορούν στην επισκόπηση δαπανών αποτυπώνονται συνολικά στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού καθώς και ειδικά ανά Φορέα και Πρόγραμμα στον τόμο του προϋπολογισμού επιδόσεων.

Στόχος είναι να παρέχεται κατά το δυνατόν ακριβέστερη πληροφόρηση για τη δράση των φορέων και την αξιοποίηση/ ενεργοποίηση των διαθέσιμων πόρων του κάθε Προγράμματος.

Όπως είναι εμφανές, έχει ληφθεί μέριμνα στο στάδιο ενσωμάτωσης των μεταρρυθμίσεων στο σύστημα προϋπολογισμού ώστε να αξιοποιούνται στον μέγιστο δυνατό βαθμό οι σημαντικές συνέργειες που υφίστανται μεταξύ του προϋπολογισμού επιδόσεων και της επισκόπησης δαπανών. Σημειώνεται, άλλωστε, ότι οι επισκοπήσεις δαπανών και ο προϋπολογισμός επιδόσεων αποτελούν συμπληρωματικά εργαλεία καθώς αξιοποιούν στοιχεία αξιολόγησης της επίδοσης από διαφορετική οπτική. Η ύπαρξη επισκόπησης δαπανών και δραστηριοτήτων αποτελεί συχνά το πρώτο βήμα για την εισαγωγή προϋπολογισμού επιδόσεων. Η ανάπτυξη συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων αποτελεί γόνιμο έδαφος, κυρίως μέσω της καλλιέργειας ενός ευνοϊκού δημοσιονομικού περιβάλλοντος από πλευράς κουλτούρας, δεδομένων κ.λπ., προκειμένου να προχωρήσει αποτελεσματικότερα η επισκόπηση δαπανών και δραστηριοτήτων.

3.3.3. Διασφάλιση ποιότητας

Η Διεύθυνση Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης χρησιμοποίησε ορισμένους πολύτιμους πόρους προκειμένου να διασφαλισθεί η ποιότητα της μεθοδολογίας που αναπτύχθηκε και εφαρμόζεται. Σε αυτούς περιλαμβάνεται τεχνική βοήθεια από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (SRSS, νυν DG Reform) και τον ΟΟΣΑ καθώς και οι παρατηρήσεις της τελευταίας επισκόπησης του ΟΟΣΑ για τον προϋπολογισμό στην Ελλάδα.

Παράλληλα, κρίσιμος παράγοντας για την επιτυχή υλοποίηση της διαδικασίας κρίνεται η ανατροφοδότηση που παρέχεται από τα καθ' ύλην αρμόδια υπουργεία, τα οποία παρέχουν τη γνώση για ειδικές παραμέτρους που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε κάθε δράση, όπως και εμποδίων που πρέπει να ξεπεραστούν.

3.3.4. Προκλήσεις ή/ και δυσκολίες. Επόμενα βήματα

Τα επόμενα βήματα της μεταρρύθμισης αναφορικά με την ενίσχυση του ρόλου και της αποτελεσματικότητας της επισκόπησης δαπανών και εσόδων στην Ελλάδα και οι συνακόλουθες προκλήσεις ή/ και δυσκολίες που τα συνοδεύουν έχουν ως εξής:

- Περαιτέρω ενσωμάτωση της διαδικασίας στον ετήσιο κύκλο προϋπολογισμού και το ΜΠΔΣ. Η περαιτέρω αυτή ενσωμάτωση μέσα από ευθυγράμμιση των σχετικών διαδικασιών θα επιτρέψει την περαιτέρω βελτίωση του δημοσιονομικού προγραμματισμού, τόσο για το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, όσο και για τους λοιπούς φορείς. Ήδη, σε ό,τι αφορά τον ετήσιο κύκλο προϋπολογισμού, οι επισκοπήσεις εντάσσονται στη διαδικασία αυτή και τα σχετικά στοιχεία συλλέγονται και παρακολουθούνται σύμφωνα με τις οδηγίες των εγκυκλίων κατάρτισης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού αντίστοιχα. Η ενίσχυση της ευθυγράμμισης και με τον μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό αναμένεται να ενισχύσει περαιτέρω τον ρόλο των επισκοπήσεων στη δημοσιονομική διαχείριση.
- Ενίσχυση της αλληλεπίδρασης μεταξύ προϋπολογισμού επιδόσεων και

επισκόπησης δαπανών. Σήμερα η διασύνδεση επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων και προϋπολογισμού επιδόσεων γίνεται τόσο μέσα από τη συμπερίληψη ειδικού πεδίου στα ΕΣΠ όπου συντρέχει, όσο και μέσω δεικτών που έχουν ενταχθεί στα ΕΣΠ και παρακολουθούν δράσεις επισκόπησης δαπανών. Η αλληλεπίδραση αυτή αναμένεται να ενισχυθεί περαιτέρω με την ωρίμανση του συστήματος προϋπολογισμού επιδόσεων, όπου θα υποστηρίζεται ευχερέστερα ο εντοπισμός περιοχών μειωμένης αποδοτικότητας, όπου υπάρχει περιθώριο βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της κυβερνητικής δράσης και παράλληλα εξοικονόμησης πόρων.

- Αναβάθμιση της πληροφοριακής υποστήριξης και ανάπτυξη εξειδικευμένων αναφορών. Η πρόκληση αυτή συνδέεται άμεσα με την επιτυχή έκβαση των δύο προηγούμενων. Η πληροφοριακή υποστήριξη των επισκοπήσεων από το νέο πληροφοριακό σύστημα που σχεδιάζεται αναμένεται να συμβάλει α) στην ταχύτερη συγκέντρωση και αξιοποίηση των στοιχείων των φορέων, η οποία θα επιτρέψει τον αμεσότερο εντοπισμό περιοχών όπου μπορεί να επιτευχθεί εξοικονόμηση ή αύξηση εσόδων και β) στην ακριβέστερη πρόβλεψη για το τελικό δημοσιονομικό όφελος.

3.4. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης

Παράδειγμα 1 δράσεων επισκόπησης δαπανών από το Υπουργείο Πολιτισμού, σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2019

Αξιοποίηση αναψυκτηρίων αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και μουσείων.

Η συγκεκριμένη δράση είχε ως στόχο τη βέλτιστη αξιοποίηση των αναψυκτηρίων που διαχειρίζεται το ΤΑΠΑ στους αρχαιολογικούς χώρους, τα μνημεία και τα μουσεία με την άμεση επαναλειτουργία μέρους αυτών που παραμένουν κλειστά, μέσω βραχυχρόνιων μεταβατικών συμβάσεων, καθώς και από την εφαρμογή όσων προβλέπονται στη νομοθεσία για τη βέλτιστη αξιοποίηση αυτών (άρθρο 22, ν.4551/2018). Οι δράσεις εστιάζουν στην υψηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών και στην αξιοποίησή τους για την πραγματοποίηση πολιτιστικών εκδηλώσεων, μέτρα που θα συμβάλλουν σημαντικά στη διεθνή προβολή της χώρας και στην εθνική

πολιτιστική στρατηγική. Περαιτέρω, αναμένεται αύξηση κερδών μέσω της δυνατότητας περισσότερων τύπων συμβάσεων, πέραν της εκμίσθωσης, όπως δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, συμβάσεις παραχώρησης και παραχώρηση σε φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Παράδειγμα 2 -Παράδειγμα δράσεων επισκόπησης δαπανών από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2019

Αύξηση εσόδων μέσω δράσεων κατά της εισιτηριοδιαφυγής

Στο πλαίσιο της επισκόπησης δαπανών έτους 2018, διερευνήθηκαν τρόποι βελτίωσης του οικονομικού αποτελέσματος του ΟΑΣΑ, διασφαλίζοντας παράλληλα και την εύρυθμη επιχειρησιακή λειτουργία του Οργανισμού. Για τον σκοπό αυτό, εξετάστηκαν ενέργειες και δράσεις που συμβάλλουν στη μείωση της εισιτηριοδιαφυγής για την αύξηση των εσόδων του Οργανισμού. Στις ανωτέρω ενέργειες εντάσσεται η πλήρης και έγκαιρη αξιοποίηση του αυτόματου συστήματος για τη διέλευση από τις πύλες του μετρό, σε συνδυασμό και με την εισαγωγή ηλεκτρονικού εισιτηρίου (e-ticket) και την εντατικοποίηση των ελέγχων.

Παράδειγμα 3 -Παράδειγμα δράσεων επισκόπησης δαπανών από το Υπουργείο Υγείας, σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2019

Εγκατάσταση συστήματος RIS-PACS για τη διαχείριση των ακτινοδιαγνωστικών εικόνων των Νοσοκομείων

Η δράση αφορούσε στον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης των ακτινοδιαγνωστικών εικόνων των νοσοκομείων με την εγκατάσταση συστήματος RIS-PACS σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας. Το σύστημα αρχειοθέτησης και μετάδοσης εικόνων Picture Archiving and Communication System (PACS) είναι ένα ηλεκτρονικό σύστημα ψηφιακής αρχειοθέτησης, αποθήκευσης, διαχείρισης και διανομής ιατρικών εικόνων, τόσο μεταξύ διαφορετικών τμημάτων ενός νοσοκομείου όσο και μεταξύ διαφορετικών νοσοκομείων ή οργανισμών για την αντικατάσταση του παραδοσιακού τρόπου απεικόνισης των ακτινογραφιών. Το σύστημα PACS σχετίζεται και με άλλα

ιατρικά συστήματα πληροφοριών, όπως το ακτινολογικό σύστημα πληροφοριών: Radiology Information System (RIS).

Παράδειγμα 4 - δράσεις επισκόπησης δαπανών, σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2019

Βασικές δράσεις τομεακών επισκοπήσεων που παρουσιάστηκαν στην Εισηγητική Έκθεση κρατικού προϋπολογισμού έτους 2022 αφορούσαν σε:

- θωράκιση του συστήματος προνοιακών παροχών και υγειονομικής περίθαλψης έναντι καταχρηστικής πρόσβασης σε αυτό (Υπ. Εργασίας και Υγείας),
- ενίσχυση της εισπραξιμότητας των προστίμων από παραβάσεις ΚΟΚ (Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών και Υπουργείο Εσωτερικών),
- ενίσχυση της εισπραξιμότητας των κύριων κατηγοριών εσόδων των ΟΤΑ (Υπουργείο Εσωτερικών),
- βελτίωση του οικονομικού αποτελέσματος των συγκοινωνιακών φορέων μέσα από δράσεις ενίσχυσης των εσόδων τους, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης της εισιτηριοαποφυγής (Υπουργείο Υποδομών & Μεταφορών),
- εξορθολογισμό του πλαισίου προμηθειών και της παρακολούθησης των αναλώσεων στον τομέα της υγείας (Υπουργείο Υγείας),
- εξορθολογισμό του πλαισίου αμοιβών των πραγματογνωμόνων (Υπουργείο Δικαιοσύνης),
- ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δράσης εποπτευόμενων φορέων (Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας),
- ενίσχυση των εσόδων των μουσείων και πολιτιστικών χώρων μέσα από δράσεις όπως επέκταση του ηλεκτρονικού εισιτηρίου σε περισσότερους χώρους πολιτισμού, αξιοποίηση πωλητηρίων και αναψυκτηρίων, αξιοποίηση χώρων πολιτισμού για οργάνωση εκδηλώσεων τρίτων κ.λπ. (Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού).

Όπως αναφέρεται και στην Εισηγητική, οι δράσεις αυτές παρακολούθηθηκαν λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές δημοσιονομικές συνθήκες και τους περιορισμούς που σχετίζονταν με την πανδημία Covid-19 κατά την περίοδο.

3.5. Σύνοψη ενότητας

Στην ενότητα αυτή, αναλύθηκε η έννοια και η χρήση της επισκόπησης δαπανών και εσόδων. Περιγράφηκε η αναγκαιότητα και η χρήση των επισκοπήσεων στην Ελλάδα. Ακόμη παρουσιάστηκε η μεθοδολογία και τα στάδια διενέργειας επισκοπήσεων δαπανών και εσόδων. Στη συνέχεια, παρουσιάστηκε ο τρόπος ενσωμάτωσης των επισκοπήσεων στη διαδικασία προϋπολογισμού και η ενσωμάτωσή τους στο σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων που αντιμετωπίζει ολιστικά τις σχετικές μεταρρυθμίσεις. Εν συνεχεία, παρουσιάστηκαν οι ενέργειες που έγιναν για τη διασφάλιση της ποιότητας και ο σχεδιασμός για τα επόμενα βήματα και την αντιμετώπιση των προκλήσεων.

4. Πράσινη διάσταση του προϋπολογισμού (green budgeting). Μεθοδολογία και συντονισμός εργασιών.

4.1. Εισαγωγή στην ενότητα

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστεί η έννοια της πράσινης διάστασης του προϋπολογισμού, η μεθοδολογία που ακολουθείται και ο συντονισμός των εργασιών.

Στόχος είναι να γίνουν κατανοητές οι σχετικές έννοιες, δομές και διαδικασίες στους εκπαιδευόμενους και ιδίως σε όσους θα κληθούν να υποστηρίξουν ή να παρακολουθήσουν τις σχετικές μεταρρυθμίσεις. Με αυτό τον τρόπο προσδοκάται να ενημερωθούν προκειμένου να διευκολυνθούν στην άσκηση των καθηκόντων τους.

4.2. Η έννοια της πράσινης διάστασης του προϋπολογισμού

Το ζήτημα της περιβαλλοντικής προστασίας αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες για πολλές χώρες. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, καίριος είναι ο ρόλος του Κράτους. Κρίσιμη επίσης θεωρείται και η συστηματική δράση και ανάπτυξη των κατάλληλων συνεργειών σε όλα τα επίπεδα της δημόσιας διακυβέρνησης. Ειδικά σε ό,τι αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, ο προϋπολογισμός αναδεικνύεται σε κύριο εργαλείο για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στη λήψη αποφάσεων για τη χρηματοδότηση των δημόσιων πολιτικών. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, υποστηρίζεται η δυνατότητα να λαμβάνονται υπόψη οι προτεραιότητες που σχετίζονται με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή ως κρίσιμες παράμετροι στη διαδικασία χάραξης, έγκρισης και αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών.

Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία “Green Deal” το 2019 τονίζει ότι «η ευρύτερη χρήση πράσινων εργαλείων για τον προϋπολογισμό θα συμβάλει στον αναπροσανατολισμό των δημόσιων επενδύσεων, της κατανάλωσης και της φορολογίας προς τις πράσινες προτεραιότητες και την

απομάκρυνση από τις επιβλαβείς επιδοτήσεις» .

Ο πράσινος προϋπολογισμός (green budgeting) ενσωματώνει τους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους στο πλαίσιο και τις πρακτικές διαχείρισης του προϋπολογισμού και των δημόσιων οικονομικών μιας χώρας. Παράλληλα, καθιστά εφικτή την αξιολόγηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των δημόσιων πολιτικών και συμβάλλει στην ενίσχυση της συνεκτικότητας στην υλοποίηση των εθνικών και διεθνών δεσμεύσεων στους αντίστοιχους τομείς, υποστηρίζοντας μια ολιστική πολιτική για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Επισημαίνεται, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η σημασία της διαμόρφωσης του κατάλληλου πλαισίου, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο πράσινος προϋπολογισμός αντιπροσωπεύει κάτι περισσότερο από μια θεωρητική άσκηση και αντιμετωπίζεται ως δέσμευση αναφορικά με την ουσιαστική συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας προϋπολογισμού.

Η Ελλάδα, μελετώντας τις διεθνείς κατευθύνσεις και πρακτικές, όπως αυτές διαμορφώνονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ, έχει ξεκινήσει από το 2020 τη διαδικασία ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό, στο πλαίσιο της ευρύτερης μεταρρύθμισης του προϋπολογισμού επιδόσεων.

Όπως προκύπτει και από όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, ο όρος «πράσινος προϋπολογισμός» (green budgeting) περιλαμβάνει την ένταξη στη διαδικασία κατάρτισης, εκτέλεσης και παρακολούθησης του προϋπολογισμού πληροφοριών που στοχεύουν στην υποστήριξη της αξιολόγησης πολιτικών ή/και δράσεων της Δημόσιας Διοίκησης ως προς τον αντίκτυπό τους στο περιβάλλον. Η αποτύπωση αυτή συμβάλλει σημαντικά στην ενίσχυση της διαφάνειας στη δημοσιονομική πολιτική, καθώς επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση και αξιολόγηση της κυβερνητικής δράσης, όχι μόνο για την εκτελεστική εξουσία και τα μέλη του κοινοβουλίου, αλλά και για την κοινωνία των πολιτών (Bova Elva, 2021).

Κατά συνέπεια, για την ανάπτυξη του πράσινου προϋπολογισμού σε μια χώρα απαιτείται η ενσωμάτωση συγκεκριμένων πρακτικών στο υφιστάμενο σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης. Μεταξύ αυτών, όπως αναφέρεται και από τον ΟΟΣΑ,

ενδεικτικά αναφέρεται η ταξινόμηση των προϋπολογιζόμενων δαπανών ως προς τους περιβαλλοντικούς στόχους και η δημιουργία κατάλληλου μηχανισμού παρακολούθησης.

4.3. Διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο για τον πράσινο προϋπολογισμό

Η ΕΕ αναγνωρίζει τις παγκόσμιες κλιματικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις και όπως αναφέρεται σε σχετικό κείμενο της ΕΕ το 2019, η ΕΕ εργάζεται για να αυξήσει την ανθεκτικότητα στο κλίμα και το περιβάλλον, για να αποτρέψει αυτές οι προκλήσεις να γίνουν πηγές συγκρούσεων, επισιτιστικής ανασφάλειας, εκτοπισμού πληθυσμών και καταναγκαστικής μετανάστευσης, και να στηρίξει μια δίκαιη μετάβαση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η ΕΕ δεσμεύτηκε ότι θα εξακολουθήσει να διασφαλίζει ότι η Συμφωνία του Παρισιού (υπογράφηκε στις 22 Απριλίου 2016 και κυρώθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση στις 5 Οκτωβρίου 2016) - η οποία είναι ουσιαστικά η πρώτη οικουμενική, νομικά δεσμευτική παγκόσμια συμφωνία για την κλιματική αλλαγή, τον περιορισμό της υπερθέρμανσης, και κατά συνέπεια του φαινομένου του θερμοκηπίου και, παράλληλα, αποτελεί μέρος της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC).

Η ΕΕ έχει δώσει μεγάλη έμφαση στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και τις πολιτικές που στηρίζουν την αειφόρο μεγέθυνση της οικονομίας, χωρίς να υποθηκεύουν την οικονομική ανάπτυξη των μελλοντικών γενιών. Από το 2010 υπογραμμίστηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο η ανάγκη να ληφθούν πρωτοβουλίες για το green budgeting δίνοντας έμφαση κυρίως στην πράσινη δημοσιονομική μεταρρύθμιση, αλλά και σε φορολογικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στην καινοτομία και την έρευνα. Η περιβαλλοντική δημοσιονομική μεταρρύθμιση (environmental fiscal reform) καθώς και η πράσινη οικονομική και κοινωνική διακυβέρνηση (greening the economic and social governance) έχουν ενταχθεί στο πλαίσιο αναφορών και αποτελούν δύο από τους βασικούς άξονες παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου από το 2013, όπως αναφέρεται και σε σχετική ανάλυση του ΚΕΠΕ (Λιαργκόβας Π. και Ψυχάλης Μ., 2021).

Το καλοκαίρι του 2021 τέθηκε σε ισχύ ο Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 για την περιβαλλοντική ταξινόμηση σε επίπεδο ΕΕ (EU Taxonomy) αναφορικά με απαιτήσεις και κριτήρια για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ο κανονισμός αυτός αναφέρεται σε ένα κοινό σύστημα ταξινόμησης και στόχος του είναι να παρέχει στις επιχειρήσεις και τους επενδυτές μια κοινή γλώσσα για τον προσδιορισμό των οικονομικών δραστηριοτήτων που θεωρούνται περιβαλλοντικά βιώσιμες (EU Taxonomy Info, <https://eu-taxonomy.info/>).

Στο πλαίσιο του Κανονισμού αυτού, τίθενται έξι κύριες περιοχές περιβαλλοντικών στόχων, προκειμένου μια οικονομική δραστηριότητα να χαρακτηριστεί περιβαλλοντικά βιώσιμη (Συμβούλιο της ΕΕ, 2020):

- Μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής,
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή,
- Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδατικών και των θαλάσσιων πόρων,
- Μετάβαση σε κυκλική οικονομία,
- Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης,
- Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

Η πρωτοβουλία για το green budgeting στο πλαίσιο του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) οδήγησε στη δημιουργία σχετικού δικτύου συνεργασίας κρατών το 2017 (Paris Collaborative on Green Budgeting).

Το Πλαίσιο του ΟΟΣΑ για τον πράσινο προϋπολογισμό ορίζει τέσσερις βασικές παραμέτρους για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ενσωμάτωση της πράσινης διάστασης στο πλαίσιο του προϋπολογισμού:

α) Ισχυρό στρατηγικό πλαίσιο μέσα από το οποίο καθορίζονται στρατηγικές προτεραιότητες και παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τους εθνικούς περιβαλλοντικούς στόχους σε συνάρτηση με τους δημοσιονομικούς.

β) Εργαλεία και μεθοδολογία ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό, που εφαρμόζονται ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας και στοχεύουν στη συλλογή στοιχείων σχετικά με την ευθυγράμμιση των δημοσιονομικών πολιτικών με τους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους που ορίζονται στο ανωτέρω στρατηγικό πλαίσιο.

γ) Υποβολή αναφορών για την ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας

αναφορικά με τη συνεισφορά του προϋπολογισμού στην επίτευξη των πράσινων στόχων, υποστηρίζοντας τον έλεγχο της ποιότητας και της ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης. Οι εμπλεκόμενοι φορείς, όπως το Κοινοβούλιο και άλλα όργανα εποπτείας (ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα και ανώτατα ελεγκτικά όργανα) μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αξιολόγηση των παρεχόμενων πληροφοριών.

δ) Ευνοϊκό μεταρρυθμιστικό περιβάλλον και πλαίσιο δημοσιονομικής διαχείρισης. Ένα ευρύτερο περιβάλλον ευνοϊκό προς τις μεταρρυθμίσεις συμβάλλει στην αποτελεσματική εφαρμογή του πράσινου προϋπολογισμού. Ένα τέτοιο πλαίσιο μπορεί να περιλαμβάνει την ανάπτυξη των κατάλληλων δεξιοτήτων εντός των φορέων, καθώς και ένα σύγχρονο πλαίσιο προϋπολογισμού επιδόσεων (OECDb, 2021).

Οι πρακτικές ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό ποικίλουν. Δεν υφίσταται συγκεκριμένο πρότυπο κοινό για όλες τις χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Η πλειονότητα των χωρών (13 από τις 14 που εφαρμόζουν πρακτικές green budgeting) χρησιμοποιούν περισσότερα από ένα εργαλεία ή μεθόδους για την εφαρμογή του πράσινου προϋπολογισμού. Στα πιο κοινά εργαλεία για τον πράσινο προϋπολογισμό περιλαμβάνονται οι εκ των προτέρων ή εκ των υστέρων εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων και η ανάλυση κόστους-οφέλους (ΟΟΣΑ, 2021).

4.4. Η εισαγωγή του πράσινου προϋπολογισμού στην Ελλάδα

4.4.1. Ιστορική αναδρομή και χρονοδιάγραμμα ενσωμάτωσης

Στην Ελλάδα, η οργάνωση της διαδικασίας ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό (Green Budgeting) ξεκίνησε το 2020, όταν η χώρα προσχώρησε στο δίκτυο συνεργασίας κρατών Paris Collaborative on Green Budgeting που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ. Η συγκεκριμένη μεταρρύθμιση, η οποία αποτελεί κύρια προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την παρουσίαση και αξιολόγηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των δημόσιων πολιτικών στο πλαίσιο των εθνικών και διεθνών προτεραιοτήτων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή (Υπουργείο Οικονομικών, 2021).

Η Ελλάδα λαμβάνει υπόψη της τη διεθνή εμπειρία για την ανάπτυξη ενός νέου συστήματος που θα είναι προσαρμοσμένο στις δικές της ανάγκες και, παράλληλα, θα ενσωματώνει καλές διεθνείς πρακτικές και θα υποστηρίζει την ανταπόκριση της χώρας στις υποχρεώσεις της στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών στους οποίους μετέχει.

Στην εισηγητική έκθεση του προϋπολογισμού για το 2022 έγινε η παρουσίαση του χρονοδιαγράμματος για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό.

Πίνακας 4: Χρονοδιάγραμμα ενεργειών για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό

Έτος	Χρονοδιάγραμμα ενεργειών για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης
2021	<ul style="list-style-type: none"> - Σύσταση ομάδας εργασίας Υπουργείου Οικονομικών - Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τη θέσπιση των γενικών κανόνων, της μεθοδολογίας, καθώς και του τρόπου παραμετροποίησης του νέου συστήματος ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό (Green Budgeting) – ολοκληρώθηκε το α΄ εξάμηνο του 2021. - Διαμόρφωση βασικής μεθοδολογίας- Διαμόρφωση χρονοδιαγράμματος για τη μεταρρύθμιση.
2022	<ul style="list-style-type: none"> - Διαμόρφωση βασικής μεθοδολογίας κατάταξης φιλικών – επιβαρυντικών - ουδέτερων προς το περιβάλλον χρηματοδοτούμενων πολιτικών. - Πιλοτική εφαρμογή σε επιλεγμένα Προγράμματα του προϋπολογισμού επιδόσεων.
2023	<ul style="list-style-type: none"> - Επέκταση της πιλοτικής εφαρμογής σε περισσότερα Προγράμματα. - Διαμόρφωση σταδιακής πιλοτικής επέκτασης στο σκέλος των εσόδων.
2024	<ul style="list-style-type: none"> - Προσδιορισμός κατηγοριών δαπανών και εσόδων στα οποία θα εφαρμόζεται η ακολουθούμενη μεθοδολογία. - Συστηματική εισαγωγή δεικτών σε επιλεγμένα Προγράμματα.
2025	<ul style="list-style-type: none"> - Επέκταση της απεικόνισης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος όλων των Προγραμμάτων που εμπίπτουν στη διαμορφωμένη μεθοδολογία.

Η εισαγωγή της περιβαλλοντικής διάστασης αποτυπώνεται αναλυτικά στα κείμενα των εισηγητικών εκθέσεων του προϋπολογισμού των τελευταίων ετών.

4.4.2. Οργανωτικό σχήμα διακυβέρνησης της μεταρρύθμισης

Το 2021 συστάθηκε κοινή ομάδα εργασίας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας για τη θέσπιση των γενικών κανόνων, καθώς και του τρόπου παραμετροποίησης του νέου συστήματος στον προϋπολογισμό. Από πλευράς ΥΠΕΘΟΟ, τον συντονιστικό ρόλο έχει η Διεύθυνση Αξιολόγησης Δράσεων Γενικής Κυβέρνησης.

4.4.3. Μεθοδολογία ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό

Η πράσινη διάσταση στον προϋπολογισμό ενσωματώνεται στο πλαίσιο του προϋπολογισμού επιδόσεων. Για το 2024 αξιολογείται ο περιβαλλοντικός και κλιματικός αντίκτυπος των προγραμμάτων όλων των ΦΚΔ πλην των αποκεντρωμένων διοικήσεων. Στον τόμο «Προϋπολογισμός Επιδόσεων 2024» που κατατέθηκε στο Κοινοβούλιο, αναφέρεται αναλυτικά η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος των πολιτικών που αναμένεται να χρηματοδοτηθούν για κάθε Πρόγραμμα από τον προϋπολογισμό έτους 2024 γίνεται στη βάση της ανάλυσης των ειδικότερων δράσεων που αυτό περιλαμβάνει. Οι δράσεις αυτές αξιολογούνται ως προς τη θετική, αρνητική, ουδέτερη ή μεικτή συμβολή τους σε κάθε έναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους βιώσιμων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα: α) μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, β) προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, γ) βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων, δ) μετάβαση σε κυκλική οικονομία, ε) πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης και στ) προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Προγράμματα τα οποία περιλαμβάνουν δαπάνες/ δράσεις για τις οποίες δεν υπάρχει πληροφορία για την κατεύθυνση των πόρων με κριτήριο την περιβαλλοντική διάσταση (π.χ. αποθεματικό) χαρακτηρίζονται ως αταξινόμητα/ μη προσδιορισμένα ως προς τον/ τους Στόχους που αυτό αφορά. Για την αξιολόγηση ανά Στόχο, λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τον χαρακτηρισμό των δαπανών ως προς το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα

(tagging).

Με βάση την ταξινόμηση ανά Στόχο κατά τα ανωτέρω, για κάθε Πρόγραμμα τίθεται συνολικός χαρακτηρισμός ως εξής:

Θετικό (Θ): το Πρόγραμμα είναι Θετικό ως προς όλους τους περιβαλλοντικούς Στόχους βιώσιμων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Θετικό ως προς τουλάχιστον έναν Στόχο και Ουδέτερο ως προς τους άλλους.

Αρνητικό (Α): το Πρόγραμμα είναι Αρνητικό ως προς όλους τους περιβαλλοντικούς Στόχους βιώσιμων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Αρνητικό ως προς τουλάχιστον έναν Στόχο και Ουδέτερο ως προς τους άλλους.

Ουδέτερο (Ο): το Πρόγραμμα είναι ουδέτερο ως προς όλους τους περιβαλλοντικούς Στόχους βιώσιμων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Μεικτό (Μ): το Πρόγραμμα έχει τουλάχιστον δύο διαφορετικούς χαρακτηρισμούς ως προς τους περιβαλλοντικούς Στόχους βιώσιμων δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίοι μπορεί να ποικίλουν μεταξύ Αρνητικό/ Θετικό/ Ουδέτερο, αλλά δεν έχει χαρακτηριστεί Αταξινόμητο / Μη Προσδιορισμένο ως προς κάποιον Στόχο.

Αταξινόμητο/ Μη Προσδιορισμένο (ΜΠ): το Πρόγραμμα χαρακτηρίζεται ως Αταξινόμητο τουλάχιστον ως προς έναν Στόχο, ενώ μπορεί να είναι Αταξινόμητο είτε να έχει οποιονδήποτε άλλο χαρακτηρισμό ως προς τους λοιπούς Στόχους.

4.4.4. Ολιστική αντιμετώπιση στο σύστημα προϋπολογισμού επιδόσεων. Εισάγοντας «πράσινους» δείκτες.

Κρίσιμη παράμετρο αποτελεί και η διεξαγωγή και παρακολούθηση πράσινων επισκοπήσεων δαπανών. Συγκεκριμένα και αναφορικά με τις επισκοπήσεις δαπανών, ενθαρρύνεται η επίτευξη εξοικονομήσεων σε σχέση με το σενάριο βάσης είτε με περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας είτε με βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας. Οι τελευταίες αυτές δράσεις δύναται να έχουν και spend-to-save χαρακτήρα, ήτοι να απαιτούν μια αρχική επένδυση για την επίτευξη του τελικού στόχου εξοικονόμησης. Σημαντική δράση σε αυτή την κατεύθυνση αποτελεί η ολοκληρωμένη παρέμβαση για υιοθέτηση μέτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας σε κτίρια και εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται από φορείς του Δημόσιου Τομέα

(σχετική η κ.υ.α. αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΕΠΕΑ/68315/502/01.07.2022/ ΦΕΚ Β΄3424). Στο πλαίσιο αυτής της ενέργειας προτείνεται ολοκληρωμένη δέσμη συμπεριφορικών και λοιπών ενεργειών για την ορθολογικότερη χρήση των ενεργειακών πόρων και του ενεργοβόρου εξοπλισμού. Η υλοποίηση των μέτρων αυτών παρακολουθείται μέσα από ειδική ηλεκτρονική εφαρμογή (publicenergysavings.gov.gr) ενώ προβλέπεται και σύστημα επιβράβευσης για τους φορείς που θα πετύχουν τους στόχους εξοικονόμησης.

Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με την ανωτέρω συστημική/ ολιστική προσέγγιση του ζητήματος, η οποία θα υποστηρίζεται και από το νέο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα Gov-erp, στοχεύει στην ουσιαστική υποστήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα με τη συμπερίληψη της πληροφορίας για το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των σχεδιαζόμενων πολιτικών.

Η ολιστική αυτή εικόνα συμπληρώνεται και από τη συμπερίληψη στοιχείων αξιολόγησης της περιβαλλοντικής διάστασης των προγραμμάτων, όπως αναφέρεται και στο χρονοδιάγραμμα πλήρους εκδίπλωσης της μεταρρύθμισης που παρατέθηκε ανωτέρω. Συγκεκριμένα, όπως θα φανεί και στα παραδείγματα που ακολουθούν στα Προγράμματα του προϋπολογισμού επιδόσεων παρακολουθούνται και δείκτες που αναδεικνύουν τη στόχευση των προγραμμάτων για την επίτευξη με τους πόρους που διατίθενται σε αυτά και στόχων σχετικών με το περιβάλλον.

4.5. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης

Για την καλύτερη κατανόηση του τρόπου ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό, παρουσιάζονται τα παραδείγματα του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών

ΚΩΔΙΚΟΣ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΥ σε ευρώ	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ						
	Μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής	Προσομογή στην κλιματική αλλαγή	Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων	Μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία	Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης	Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ
06.1039.001 ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΡΩΝ 24.325.895,40 €	O	Θ	Θ	O	O	M	M
06.1039.002 ΑΣΦΑΛΕΙΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ 885.210.638,80 €	M	Θ	O	O	M	M	M
06.1039.003 ΑΣΦΑΛΕΙΣ, ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ ΑΠΟΔΟΤΙΚΕΣ ΚΤΙΡΙΑΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ 76.412.881,50 €	Θ	Θ	O	O	Θ	O	Θ
06.1039.004 ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ 308.881.752,10 €	Θ	Θ	O	O	Θ	O	Θ
06.1039.005 ΕΠΙΤΕΛΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ 92.209.845,60 €	Θ	O	O	O	Θ	O	Θ
06.1039.006 ΠΟΙΟΤΗΤΑ, ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΙΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ 632.526.729,70 €	Θ	O	O	O	Θ	O	Θ
06.1039.007 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ 185.162.000,00 €	O	O	O	O	O	O	O
10.1039.001 ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ 145.387.256,90 €	O	Θ	O	O	O	O	Θ
ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΑΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟ (1-6) ΤΗΣ ΕΕ							
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.001 περιλαμβάνει δράσεις: α) υδραυλικών υποδομών / έργα ύδρευσης - αποχέτευσης), β) εγγειοβελτιωτικών έργων, γ) κατασκευής φραγμάτων, και δ) προστασίας των ακτών από διάβρωση. Το Πρόγραμμα συμβάλλει στη βέλτιστη χρήση των υδάτινων πόρων μέσω της άρδευσης, ύδρευσης και των εγγειοβελτιωτικών έργων, καθώς και στην αύξηση του θετικού περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω των διαδικασιών αποχέτευσης, επεξεργασίας λυμάτων κ.λπ. Με βάση τις ανωτέρω δράσεις, το Πρόγραμμα χαρακτηρίζεται θετικό ως προς τους περιβαλλοντικούς Στόχους 2 και 3 και μεικτό ως προς τον Στόχο 6. Η επίδρασή του στους λοιπούς περιβαλλοντικούς Στόχους 1, 4 και 5 χαρακτηρίζεται ουδέτερη.</p>							
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.002 περιλαμβάνει δράσεις: α) οδοποιίας, β) σιδηροδρομικών έργων, γ) λιμενικών έργων και δ) αεροδρομίων. Από τις ανωτέρω δράσεις ο εκσυγχρονισμός και η συντήρηση του σιδηροδρομικού δικτύου και η επακόλουθη αύξηση του</p>							

<p>μεταφορικού έργου των σιδηροδρόμων συμβάλλει θετικά στον Στόχο 2. Η επίδραση του Προγράμματος είναι μεικτή ως προς τους περιβαλλοντικούς Στόχους 1, 5 και 6 με βάση τις ανωτέρω αναφερόμενες δράσεις. Το Πρόγραμμα δεν έχει σαφή επίπτωση στους Στόχους 3 και 4.</p>
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.003 περιλαμβάνει δράσεις κατασκευής σύγχρονων κτιρίων με μείωση της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων. Οι δράσεις αυτές επιδρούν θετικά στους περιβαλλοντικούς Στόχους 1, 2 και 5, ενώ δεν έχουν σαφή επίπτωση στους λοιπούς Στόχους 3, 4 και 6.</p>
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.004 περιλαμβάνει δράσεις ανάπτυξης του δικτύου των μέσων σταθερής τροχιάς (μετρό και τραμ) σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, καθώς και την προμήθεια σύγχρονων συρμών, με στόχο τη μείωση εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου και τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης. Κατά συνέπεια, συμβάλλει θετικά στους περιβαλλοντικούς Στόχους 1, 2 και 5, ενώ δεν έχει σαφή επίπτωση στους Στόχους 3, 4 και 6.</p>
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.005 περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και την εξοικονόμηση ενέργειας. Η επίπτωσή του αξιολογείται ως θετική στους περιβαλλοντικούς Στόχους 1 και 5 και ουδέτερη ως προς τους λοιπούς Στόχους 2, 3, 4 και 6.</p>
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.006 περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν σε επιχορηγήσεις - επιδοτήσεις - χορηγήσεις αποζημιώσεων σε επιχειρήσεις παροχής συγκοινωνιακού έργου (όμιλος ΟΑΣΑ, ΟΑΣΘ "υπό εκκαθάριση", ΟΣΕΘ ΑΕ, TRAINΟΣΕ ΑΕ, αστικά και υπεραστικά ΚΤΕΛ), διερεύνηση και σύνταξη πορισμάτων επί σιδηροδρομικών και αεροπορικών ατυχημάτων. Η υποστήριξη αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών συμπεριλαμβάνει ιδίως τις ακόλουθες δράσεις: α) επιχορήγηση από τον Τακτικό Προϋπολογισμό ώστε να διατηρείται μειωμένη η τιμή του κομίστρου και να είναι αυξημένη η μετακίνηση με Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, β) η προμήθεια σύγχρονων λεωφορείων: i. ηλεκτροκίνητα λεωφορεία - κάλυψη δαπανών υποδομής νέων ηλεκτροκίνητων οχημάτων και ii. συμπιεσμένου φυσικού αερίου (CNG) κατηγορίας EURO VI. Το Πρόγραμμα συνεπώς έχει θετική επίδραση ως προς τους περιβαλλοντικούς Στόχους 1 και 5 και ουδέτερη ως προς τους λοιπούς Στόχους 2, 3, 4 και 6.</p>
<p>Το Πρόγραμμα 06.1039.007 περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν στη διαχείριση θεμάτων σχετικά με την ανάπτυξη των αεροδρομίων της χώρας, την είσπραξη αεροπορικών τελών, την είσπραξη - παρακολούθηση μισθωμάτων, την εύρυθμη λειτουργία των τακτικών και έκτακτων εθνικών αεροπορικών γραμμών εσωτερικού και εξωτερικού, κυρίως όμως την παροχή υπηρεσιών αεροδρομίων και εναέριας κυκλοφορίας, καθώς και τον έλεγχο και την πιστοποίηση της αδιάλειπτης επιχειρησιακής διαθεσιμότητας των συστημάτων Αεροναυτιλίας (CNS/ATM) για την ασφαλή διαχείριση της εναέριας κυκλοφορίας στο ATHINA FIR/HELLAS UIR. Το περιβαλλοντικό αποτέλεσμα των δράσεων του Προγράμματος αξιολογείται ως ουδέτερο ως προς όλους τους περιβαλλοντικούς Στόχους.</p>
<p>Το Πρόγραμμα 10.1039.001 περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν σε πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, αποκατάσταση δημόσιων υποδομών μεταφοράς κ.λπ. από φυσικές καταστροφές, καθώς και αντιπλημμυρικά έργα. Οι δράσεις αυτές συμβάλλουν θετικά στον περιβαλλοντικό Στόχο 2 και δεν έχουν σαφή επίδραση στους λοιπούς Στόχους.</p>

Από τη μελέτη του παραδείγματος διαφαίνονται τα εξής, που παρουσιάστηκαν μεθοδολογικά ανωτέρω:

- Ο χαρακτηρισμός των προγραμμάτων ως προς την περιβαλλοντική επίπτωσή τους αξιολογείται με βάση τις δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν στο έτος προϋπολογισμού και αιτιολογείται ειδικά, ώστε να ενισχύεται η διαφάνεια στην αξιολόγηση.
- Ο τελικός χαρακτηρισμός του προγράμματος εξαρτάται από τη σύνθεση των χαρακτηρισμών των επιμέρους στόχων.

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, έχει αναπτυχθεί διακριτό πρόγραμμα για τις δράσεις του σε σχέση με το περιβάλλον. Το πρόγραμμα αυτό στοχεύει μεταξύ άλλων στη βελτίωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος του Υπουργείου και για την παρακολούθηση της επίτευξής του έχει τεθεί συγκεκριμένος περιβαλλοντικός δείκτης.

05.1011.001 «Συνεισφορά Ενόπλων Δυνάμεων στο Περιβάλλον»

Υπηρεσίες του Υπουργείου που δραστηριοποιούνται στο Πρόγραμμα

Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας, Γενικό Επιτελείο Στρατού, Γενικό Επιτελείο Ναυτικού, Γενικό Επιτελείο Αεροπορίας.

Ανώτατο επίπεδο ιεραρχικής δομής που έχει την ευθύνη του Προγράμματος

Την ευθύνη υλοποίησης του Προγράμματος θα έχει ο Υφυπουργός Εθνικής Άμυνας.

Στρατηγικός στόχος - Στρατηγική Προγράμματος

Βελτίωση του ενεργειακού αποτυπώματος των Ενόπλων Δυνάμεων σε όλες τις δραστηριότητές τους προκειμένου να εξασφαλίζεται η μέγιστη δυνατή ενεργειακή εξοικονόμηση, αποδοτικότητα, επάρκεια και αυτονομία με προφανή επιχειρησιακά, ενεργειακά και οικονομικά οφέλη.

Επιμέρους στόχοι - αναμενόμενα αποτελέσματα και επιπτώσεις (outcomes)

Εναρμόνιση με την εθνική, κοινοτική νομοθεσία και τις συμμαχικές συμφωνίες, ορθολογική διαχείριση φυσικών πόρων και ενέργειας, αποφυγή ρύπανσης, διαρκής βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης, εκπαίδευση, επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού.

Κύριες εκροές / προϊόντα (outputs)

Ανάπτυξη εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου και συστημάτων περιβαλλοντικής/ και ενεργειακής διαχείρισης. Ενσωμάτωση των αρχών, καθώς και της ανάλυσης του κύκλου ζωής (AKZ) των υλικών - δραστηριοτήτων - έργων των ΕΔ και της αιεφόρου προμήθειας υλικών και παροχή υπηρεσιών.

Κύριες δραστηριότητες - Δράσεις Προγράμματος

Περιλαμβάνονται δράσεις για α) ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού δυναμικού, με έμφαση στις εγκαταστάσεις υψηλών καταναλώσεων και λειτουργικού κόστους, β) απομάκρυνση, διαχείριση και αντικατάσταση προϊόντων αμιάντου από Στρατιωτικές Εγκαταστάσεις και γ) ενεργειακή αναβάθμιση του εξωτερικού φωτισμού Στρατοπέδων/ Μονάδων.

Στοιχεία Μέτρησης της Επίδοσης

Υπεύθυνος Υλοποίησης Πολιτικής	Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης		
Αρμόδια Υπηρεσία Παρακολούθησης Δείκτη	Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης		
Στόχος	Βελτίωση του ενεργειακού αποτυπώματος των Ενόπλων Δυνάμεων μέσω της βέλτιστης διαχείρισης των (παραγόμενων στις ΕΔ) στερεών και υγρών αποβλήτων (αστικά, βιοαποδομήσιμα, επικίνδυνα).		
Ενδεικτικός Δείκτης Μέτρησης /Τύπος	Ποσοστό (επί του συνόλου των παραγόμενων στις ΕΔ) στερεών και υγρών αποβλήτων (αστικά, βιοαποδομήσιμα, επικίνδυνα) που υποβάλλονται σε διαχείριση.		
Ανάλυση Δείκτη	Μέσω του δείκτη επιδιώκεται η παρακολούθηση της ποσότητας των αποβλήτων του ΥΠΕΘΑ που υπόκεινται σε διαχείριση, με σκοπό την προσέγγιση του ετήσιου ποσοστού – στόχου 70% εκ του συνόλου των παραγόμενων αποβλήτων.		
Αποτέλεσμα 2022	Τιμή-στόχος έτους 2023	Εκτίμηση τιμής έτους 2023	Τιμή-στόχος έτους 2024
67,69%	68,75%	68,75%	70%
Συχνότητα παρακολούθησης	Εξαμηνιαία		
Μονάδα μέτρησης	Ποσοστό		

4.6. Σύνοψη ενότητας

Ο πράσινος προϋπολογισμός είναι αδιαμφισβήτητα ένας ισχυρός μηχανισμός για την επίτευξη ολοένα και πιο κρίσιμων δεσμεύσεων για το κλίμα και το περιβάλλον σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο και αναμένεται να αναδειχθεί σε αποτελεσματικό εργαλείο για τον προσανατολισμό των κυβερνητικών πολιτικών, των δημόσιων επενδύσεων, της κατανάλωσης και της φορολογίας προς τους πράσινους στόχους.

Η Ελλάδα έχει ήδη κάνει σημαντικά βήματα στο πεδίο αυτό και προχωράει σταθερά για την ολοκλήρωση της ενσωμάτωσης της πράσινης διάστασης στον προϋπολογισμό, στο πλαίσιο και της μετάβασης σε προϋπολογισμό επιδόσεων, λαμβάνοντας και ανταλλάσσοντας τεχνογνωσία τόσο στο πλαίσιο της ΕΕ όσο και του ΟΟΣΑ.

5. Σύνοψη των προωθούμενων μεταρρυθμίσεων και του τρόπου συντονισμού τους.

5.1. Εισαγωγή στην ενότητα

Στην τελευταία αυτή διδακτική ενότητα, θα παρουσιαστεί η συστημική προσέγγιση των μεταρρυθμίσεων. Όπως συνάγεται από όσα αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, ο προϋπολογισμός επιδόσεων λειτουργεί ως ένα νέο περιβάλλον δημοσιονομικής διαχείρισης εντός του οποίου προάγεται η αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία του κράτους μέσα από μια ολιστική προσέγγιση. Στην τελευταία αυτή εντάσσεται η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό.

5.2. Υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, μια συστημική προσέγγιση

Από το 2010 και εξής οικοδομήθηκε σταδιακά στην Ελλάδα ένα νέο περιβάλλον δημοσιονομικής διαχείρισης. Μέσα από μια σειρά διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, δημιουργήθηκε ένα σύγχρονο περιβάλλον για τα δημόσια οικονομικά διαμορφώνοντας και μία κουλτούρα για βελτίωση της ποιότητας των συνεργασιών και των παρεχόμενων στοιχείων.

Οι οργανωτικές και θεσμικές αλλαγές που έγιναν αποτυπώνονται στον Ν. 4270/2014 για τη δημοσιονομική διαχείριση και περιλαμβάνουν:

- α) την εισαγωγή σαφών δημοσιονομικών στόχων και την κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει ανωτάτων ορίων που δίνονται από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών,
- β) την κατάρτιση ετησίως τετραετούς κυλιόμενου Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (ΜΠΔΣ),
- γ) τη νέα οικονομική και διοικητική ταξινόμηση του προϋπολογισμού,
- δ) την παρακολούθηση όχι μόνο της ανάλωσης των πιστώσεων αλλά και των

υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται σε βάρος αυτών σε επίπεδο Γενικής Κυβέρνησης,
ε) τη βελτίωση της ποιότητας και συχνότητας υποβολής δημοσιονομικών αναφορών για το Κράτος και τη Γενική Κυβέρνηση,

στ) τη δημιουργία ανεξάρτητων δημοσιονομικών θεσμών, όπως το Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο και το Γραφείο Προϋπολογισμού του Κράτους στη Βουλή και

ζ) τη σύσταση των Γενικών Διευθύνσεων Οικονομικών Υπηρεσιών σε όλα τα Υπουργεία, ώστε να υπάρχει ένα μοναδικό σημείο αναφοράς και συγκέντρωσης των στοιχείων για τον προϋπολογισμό του φορέα.

Το νέο αυτό περιβάλλον δημιούργησε μια νέα κουλτούρα στη δημοσιονομική διαχείριση, οδήγησε στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων για τον προϋπολογισμό και στην οικοδόμηση μιας σχέσης συνεργασίας και εμπιστοσύνης μεταξύ Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και λοιπών Υπουργείων.

Με την έξοδο της Ελλάδας από τα προγράμματα δημοσιονομικής προσαρμογής το 2018, η συστημική αυτή προσέγγιση ενισχύεται με την αυξανόμενη έμφαση στην ενίσχυση της ποιότητας των δημοσίων οικονομικών.

Οι επισκοπήσεις δαπανών ως ένα πρώτο βήμα που υλοποιείται ήδη από το 2012 καλλιεργούν σταδιακά την κουλτούρα της αποτελεσματικότητας στη διαχείριση των πόρων και από το 2018 και εξής συνοδεύονται από ένα πλαίσιο δεικτών για την αξιολόγηση της υλοποίησής τους. Αυτό αποτελεί ένα σημαντικό υπόβαθρο για την ανάπτυξη του προϋπολογισμού επιδόσεων και την ένταξη στη συνέχεια της περιβαλλοντικής διάστασης, εξίσου υποστηριζόμενης από ένα συνεκτικό πλαίσιο δεικτών και εκτεινόμενης όχι μόνο στην αξιολόγηση της περιβαλλοντικής επίπτωσης των προγραμμάτων του προϋπολογισμού επιδόσεων αλλά και στη διεξαγωγή πράσινων επισκοπήσεων.

5.3. Επόμενα βήματα-Προκλήσεις

Οι μεταρρυθμίσεις αυτές συνδέονται με πολλές προκλήσεις για την επιτυχή υλοποίηση και ωρίμανσή τους, καθώς είναι πολυδιάστατες και επηρεάζουν έναν μεγάλο κύκλο συναφών διαδικασιών και μεθοδολογιών. Στα επόμενα βήματα, σύμφωνα με το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, συγκαταλέγεται η μετάβαση στο επόμενο στάδιο της μεταρρύθμισης, ήτοι την εκτέλεση και στη βάση της ταξινόμησης των προγραμμάτων, όταν τούτη υποστηριχθεί από το κατάλληλο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα.

Σύμφωνα με την εισηγητική έκθεση του κρατικού προϋπολογισμού έτους 2022, τα συμπεράσματα από τη σταδιακή ολοκλήρωση της παρακολούθησης της υλοποίησης των Προγραμμάτων θα αποτελέσουν τη βάση για τη διαμόρφωση νέων κανόνων ψήφισης, εκτέλεσης, παρακολούθησης, διαχείρισης και ελέγχου του προϋπολογισμού με το νέο σύστημα.

Τα αναμενόμενα οφέλη από την πλήρη μετάβαση στο νέο σύστημα, προσδιορίζονται συνοπτικά ως εξής:

I. Δημοσιονομικά

- α) Βελτίωση της πληροφόρησης και υποστήριξη ουσιαστικότερου ελέγχου επί της χρήσης των δημόσιων πόρων από τα Υπουργεία και τους φορείς Γενικής Κυβέρνησης.
- β) Υποστήριξη ευχερέστερης και βελτιωμένης παρακολούθησης του κόστους συγκεκριμένων, σημαντικών σε όρους δαπάνης τομέων, όπως η προνοιακή πολιτική, η υγειονομική περίθαλψη, η περιβαλλοντική πολιτική κ.λπ., μέσα από κατάλληλο σύστημα αναφορών και ταξινόμησης των δαπανών.
- γ) Ενίσχυση της λογοδοσίας στη δημοσιονομική διαχείριση, μέσα από την ενισχυμένη παρακολούθηση τόσο των στοιχείων που διαμορφώνουν τη δαπάνη (cost drivers) όσο και ενός συνεκτικού πλαισίου κύριων δεικτών επίδοσης (KPIs).

II. Θεσμικά

- α) Ενίσχυση της πληροφόρησης που παρέχεται στο Κοινοβούλιο και υποστήριξη της βελτίωσης του κοινοβουλευτικού διαλόγου για θέματα προϋπολογισμού.
- β) Υποστήριξη του καλύτερου συντονισμού του κυβερνητικού έργου και της θέσης των κατάλληλων προτεραιοτήτων.
- γ) Ενίσχυση της διαφάνειας των δεδομένων του προϋπολογισμού.
- δ) Ενίσχυση της διεθνούς εικόνας της χώρας.

Απαιτούμενη προϋπόθεση, πέραν του κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος είναι και η καλλιέργεια των αναγκαίων δεξιοτήτων στο προσωπικό που καλείται να υλοποιήσει τις μεταρρυθμίσεις αυτές.

5.4. Παραδείγματα και μελέτες περίπτωσης

Στην τελευταία αυτή διδακτική ενότητα αναδείχτηκε η σημασία της ολιστικής προσέγγισης και του συντονισμού των μεταρρυθμίσεων.

Τούτη αναδεικνύεται από το παράδειγμα ενός προγράμματος του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης, όπως αυτό δημοσιεύεται στην παρουσίαση για τον προϋπολογισμό επιδόσεων 2024.

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης
Πρόγραμμα «Ψηφιακός Μετασχηματισμός και Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»

Δαπάνες: ✓ 27,4 εκ. € Κράτος ✓ 517,7 εκ. € Εποπτευόμενοι Φορείς	Ανθρώπινο δυναμικό: 1.229 άτομα ✓143 εργαζόμενοι στο Υπουργείο ✓1.086 εργαζόμενοι σε εποπτευόμενους Φορείς	Υπεύθυνος: Γενικός Γραμματέας Πληροφοριακών Συστημάτων και Ψηφιακής Διακυβέρνησης
Στρατηγικός Στόχος: Σχεδιασμός, ανάπτυξη και παραγωγική υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού της χώρας για τη μετάβαση της Ελλάδας στη νέα ψηφιακή εποχή και την αναβάθμισή της στην πρώτη γραμμή των τεχνολογικών ερελίδων παγκοσμίως, μέσω της δημιουργίας ενός ψηφιακού κράτους φιλικού προς τον πολίτη και την επιχειρηματικότητα, με παράλληλη προστασία της κοινωνικής συνοχής και των δικαιωμάτων των πολιτών.	Κύριες εκροές: ✓Τεχνική υποστήριξη δράσεων Υπουργείων και φορέων ✓Κατάρτιση προτύπων για τις διαδικασίες υλοποίησης έργων Τεχνολογιών Πληροφορικής Επικοινωνιών (ΤΠΕ) ✓Διενέργεια ελέγχων για την παρακολούθηση υλοποίησης της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού ✓Διενέργεια ελέγχων και υλοποίηση δράσεων για τη συνοχή των έργων ΤΠΕ με τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού ✓Θεσμικές παρεμβάσεις ✓Σχεδιασμός και υλοποίηση στρατηγικών στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής για την απλούστευση των διαδικασιών. ✓Αξιολόγηση των υπηρεσιών μιας στάσης σε λειτουργικά και υλικοτεχνικά ζητήματα.	Επιμέρους στόχοι: ✓Συντονισμός και διασφάλιση της συνοχής όλων των επιμέρους πολιτικών για την ψηφιακή, ηλεκτρονική και ανοιχτή διακυβέρνηση ✓Βελτίωση των ενδοδιοικητικών διαδικασιών και της εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργίας του Δημοσίου Τομέα ✓Ανάπτυξη, λειτουργία και συντήρηση συστημάτων υλικού και λογισμικού
Επιμέρους Στόχοι: ✓Συντονισμός και διασφάλιση της συνοχής όλων των επιμέρους πολιτικών για την ψηφιακή, ηλεκτρονική και ανοιχτή διακυβέρνηση ✓Βελτίωση των ενδοδιοικητικών διαδικασιών και της εσωτερικής οργάνωσης και λειτουργίας του Δημοσίου Τομέα ✓Ανάπτυξη, λειτουργία και συντήρηση συστημάτων υλικού και λογισμικού	Δείκτης: Πλήθος νέων υπηρεσιών που παρέχονται ψηφιακά Τιμή στόχος για το 2024: 152 νέες ψηφιακά παρεχόμενες υπηρεσίες	Κύριες εκροές: ✓Τεχνική υποστήριξη δράσεων Υπουργείων και φορέων ✓Κατάρτιση προτύπων για τις διαδικασίες υλοποίησης έργων Τεχνολογιών Πληροφορικής Επικοινωνιών (ΤΠΕ) ✓Διενέργεια ελέγχων για την παρακολούθηση υλοποίησης της Βίβλου Ψηφιακού Μετασχηματισμού ✓Διενέργεια ελέγχων και υλοποίηση δράσεων για τη συνοχή των έργων ΤΠΕ με τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού ✓Θεσμικές παρεμβάσεις ✓Σχεδιασμός και υλοποίηση στρατηγικών στο πλαίσιο της ευρύτερης πολιτικής για την απλούστευση των διαδικασιών. ✓Αξιολόγηση των υπηρεσιών μιας στάσης σε λειτουργικά και υλικοτεχνικά ζητήματα.

Στο παράδειγμα αυτό διαφαίνεται ότι στο περιβάλλον του προϋπολογισμού επιδόσεων εντάσσεται το σύνολο των μεταρρυθμίσεων που αναλύθηκαν ανωτέρω, σε μια προσπάθεια βέλτιστου συντονισμού και εισαγωγής μιας νέας προσέγγισης στη λήψη αποφάσεων για τη διάθεση των περιορισμένων πόρων.

5.5. Σύνοψη ενότητας

Στην τελευταία αυτή ενότητα, αναδείχτηκε η συστημική προσέγγιση στην υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και το περιβάλλον στο οποίο αυτές εντάσσονται. Παρουσιάστηκε ο σχεδιασμός για τα επόμενα βήματα και οι κυριότερες προκλήσεις για την επιτυχή υλοποίησή τους. Το θεωρητικό πλαίσιο υποστηρίχθηκα από σχετικά παραδείγματα.

6. Κατάλογος ξενόγλωσσων όρων

Budget ceilings: όρια προϋπολογισμού

Classification of the Functions of Government (COFOG): Ταξινόμηση των Λειτουργιών των Κυβερνήσεων

Climate Public Expenditures and Institutional Review (CPEIR) : επισκόπηση των δημοσίων δαπανών ως προς την περιβαλλοντική τους διάσταση

DG REFORM : Γενική Διεύθυνση Υποστήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων

Eco-budget / ecobilancio : οικολογικός προϋπολογισμός

Environmental fiscal reform: περιβαλλοντική δημοσιονομική μεταρρύθμιση

Greening the economic and social governance: πράσινη οικονομική και κοινωνική διακυβέρνηση

Evidence-based budgeting : κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει τεκμηρίων

Ex-ante : εκ των προτέρων

Ex-post : εκ των υστέρων

Gov-erp : νέο ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα με πλήρη ονομασία «Μεταρρύθμιση του Δημοσιονομικού Συστήματος στην Κεντρική Διοίκηση και τη λοιπή Γενική Κυβέρνηση»

Green Budgeting : πράσινη διάσταση στον προϋπολογισμό

Green Deal: Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία

Performance : επίδοση

Performance management : διαχείριση επίδοσης

Quantitativism : εστίαση στην ποσότητα

Verticalism : καθετοποίηση

Milestones : χρονικά ορόσημα

Outputs : εκροές

Outcomes : επιπτώσεις στο κοινωνικό σύνολο

Collaborative : δίκτυο συνεργασίας Κρατών

Result-based budgeting : κατάρτιση προϋπολογισμού βάσει αποτελεσμάτων

Spending reviews : επισκοπήσεις δαπανών

Tagging: Χαρακτηρισμών των δαπανών ως προς το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα

United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC): Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή

7. Βιβλιογραφία

A. Ελληνική

Λιαργκόβας Π., Ψυχάλης Μ. , «Πράσινη» δημοσιονομική διακυβέρνηση: Προκλήσεις, ευκαιρίες και προοπτικές στην εποχή της πανδημίας. Αναλύσεις επικαιρότητας, ΚΕΠΕ, 2021

Υπ. Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού έτους 2024, Αθήνα, Νοέμβριος 2023

Υπ. Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Προϋπολογισμός επιδόσεων έτους 2024, Αθήνα, Νοέμβριος 2023

Υπ. Οικονομικών, Εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού έτους 2023, Αθήνα, Νοέμβριος 2022

Υπ. Οικονομικών, Εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού έτους 2022, Αθήνα, Νοέμβριος 2021

Υπ. Οικονομικών, Εγχειρίδιο πιλοτικού σχεδιασμού προϋπολογισμού επιδόσεων, Αθήνα, Μάρτιος 2019

Υπ. Οικονομικών, Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού έτους 2019, Αθήνα, Νοέμβριος 2018

Υπ. Οικονομικών, Προϋπολογισμός επιδόσεων έτους 2023, Αθήνα, Νοέμβριος 2022

Υπ. Οικονομικών, Προϋπολογισμός επιδόσεων έτους 2022, Αθήνα, Νοέμβριος 2021

B. Ξενόγλωσση

Bova Elva, European Budgeting Practices in the EU; a first review , Eyropean Commission, Luxembourg; Publications Office of the European Union, 2021

European Commission, The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the European Economic and Social Committee of the Regions, 2019

European Commission, Spending Reviews: some Insights from practitioners, Discussion Paper 135, December 2020

OECD, Green Budgeting: Towards Common Principles. Luxembourg: OECD Publishing, 2021

OECD, Green Budgeting in OECD Countries, OECD Publishing, 2021

OECD, Green Budgeting Framework (Highlights), OECD Publishing, 2021

8. Ευρετήριο νομοθεσίας-Υπουργικών Αποφάσεων-Εγκυκλίων

A. Νόμοι

N.4270/2014 - Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις.

B. Προεδρικά Διατάγματα

ΠΔ 54 /2018 Ορισμός του περιεχομένου και του χρόνου έναρξης της εφαρμογής του Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης

ΠΔ 142/2017 - Οργανισμός Υπουργείου Οικονομικών

Γ. Κανονισμοί

Κανονισμός (ΕΕ) 2020/852 για την Ταξινόμηση σε επίπεδο ΕΕ

Δ. Υπουργικές Αποφάσεις-Εγκύκλιοι

2/64446/ΔΠΓΚ/2023 Εγκύκλιος κατάρτισης κρατικού προϋπολογισμού έτους 2024, ΑΔΑ: 6Ψ03Η-ΩΓΠ,

2/113345/ΔΠΓΚ/2023 Εγκύκλιος εκτέλεσης κρατικού προϋπολογισμού έτους 2024, ΑΔΑ: ΩΧΛΕΗ-20Χ

88218/2021 Σύσταση, συγκρότηση και ορισμός μελών Επιτροπής για την οργάνωση και επιτελικό συντονισμό της διαδικασίας ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό (green budgeting), ΦΕΚ 3014, Β, 2021, ΑΔΑ Ψ0Τ7Η-ΘΞΒ

Σύσταση, συγκρότηση και ορισμός μελών Επιτροπής για την οργάνωση και επιτελικό συντονισμό της διαδικασίας ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στον προϋπολογισμό (green budgeting), ΦΕΚ6722, Β, 2023

ΥΠΕΝ/ΔΕΠΕΑ/68315/502/01.07.2022/ ΦΕΚ Β'3424, ΑΔΑ: 6ΩΛΥ46ΜΤΛ6-Ι9Κ

9. Κατάλογος διαδικτυακών διευθύνσεων

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/metadata/classifications>

<https://www.oecd.org/governance/budgeting/spending-reviews/>

<https://eu-taxonomy.info/>

<https://minfin.gov.gr/dimosionomiki-politiki/proypologismos/proypologismos-epidoseon/>

<https://minfin.gov.gr/ektelesi-proypologismou-oikonomikou-etous-2024/>

<https://minfin.gov.gr/katartisi-proypologismou-genikis-kyvernisis-oikonomikou-etous-2024/>

https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2023/11/21.11.2023_

https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2023/11/21.11.2023_%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%AB%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-

https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2023/11/21.11.2023_%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A3-%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-2024.pdf

<https://publicenergysavings.gov.gr/>

<https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2024/02/>

<https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2024/02/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F->

<https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2024/02/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%A0%CE%99%CE%9B%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5->

<https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2024/02/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%A0%CE%99%CE%9B%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5-%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5->

<https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2024/02/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%A0%CE%99%CE%9B%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5-%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5->

<https://minfin.gov.gr/wp-content/uploads/2024/02/%CE%95%CE%93%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9F-%CE%A0%CE%99%CE%9B%CE%9F%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A5-%CE%A3%CE%A7%CE%95%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5-%CE%A0%CE%A1%CE%9F%CE%A5%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5-%CE%95%CE%A0%CE%99%CE%94%CE%9F%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D.pdf>